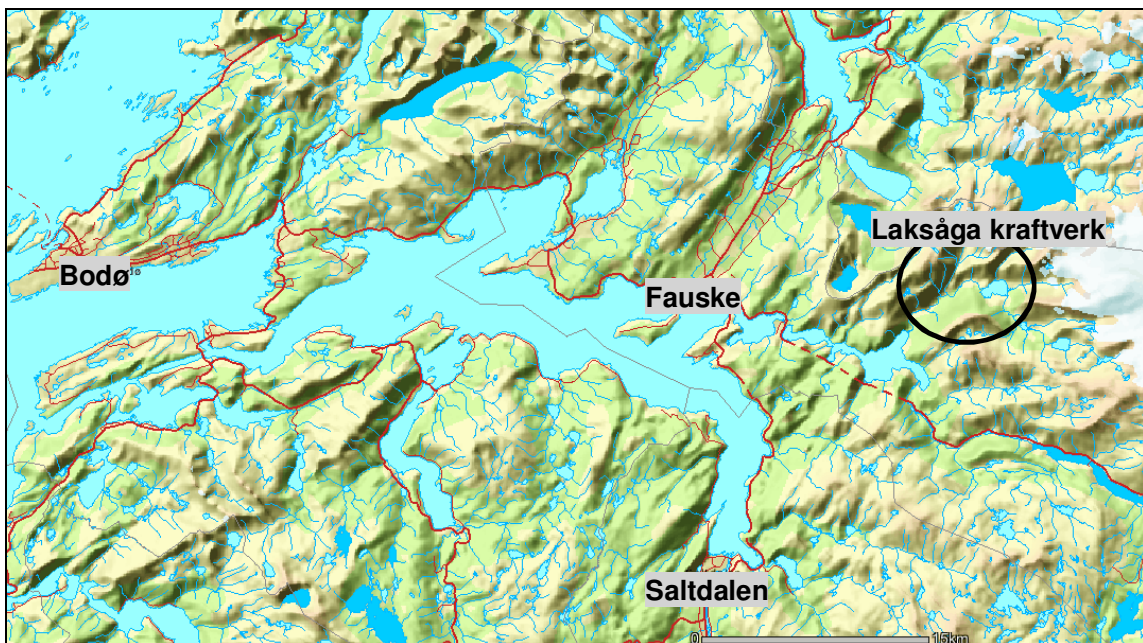

Fjellkraft
- din kraftpartner

KONSESJONSSØKNAD for LAKSÅGA KRAFTVERK

Laksåga, Fauske kommune i Nordland (Kart: NVE-Atlas).

23. August 2013
Revidert 6.9.2013

NVE – Konesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Søknad om konsesjon for bygging av Laksåga kraftverk

Fjellkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Laksåga i Fauske kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

I Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Laksåga kraftverk
- å regulere Nedrevatnet mellom LRV på kote 171 og HRV på kote 172
- å overføre vann fra Stortverråga til Nedrevatnet

II Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Laksåga kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden

III Etter oreigningslova jf. § 2, nr. 51:

- Om samtykke til ekspropriasjon av manglende rettigheter dersom det ikke oppnås minnelig avtale mellom søker og berørte rettighetshavere

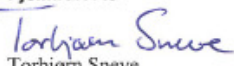
Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.

Fjellkraft har til hensikt å inngå frivillige avtaler med samtlige rettighetshavere. Avtaler er inngått for ca 54 % av de berørte rettighetshaverne.

Dersom det ikke lykkes med frivillige avtaler for samtlige berørte, søkes det om tillatelse i medhold av oreigningslova § 25, om forhåndstiltredelse og om å ta rettighetene i bruk slik at anleggene kan bygges før rettskraftig skjønn er avholdt. Bakgrunnen er frist for idriftsettelse innen utgangen av 2020 for å oppnå grønne sertifikater.

Med hilsen

Fjellkraft AS

Torbjørn Sneve

Leder prosjektutvikling

FJELLKRAFT AS

POSTADRESSE: Postboks 55, 8501 Narvik
BESØKSADRESSE: Teknologiveien 2, Narvik

TELEFON: 23 35 45 50 **WEB:** www.fjellkraft.no
FAKS: 23 35 45 60 **ORGNR:** 986 055 959

Sammendrag

Laksåga kraftverk er planlagt i Fauske kommune, Nordland fylke. Laksåga renner fra Nedrevatnet og munner ut i Øvrevatnet. Det etableres en inntaksterskel i utløpet av Nedrevatnet som reguleres mellom kote 171 og kote 172, som er innenfor dagens naturlige variasjoner. Fra inntaksterskelen ledes tilsiget via en ca 400 m lang mikrotunnel, ca. 15 m² tverrsnitt, gjennom fjellryggen i utløpet av Nedrevatnet. I utløpet av mikrotunnelen bygges en inntakskum med et lukehus med varegrind, rørbruddventil og arrangement for slipp minstevannføring. Fra inntakskummen legges ca. 2150 m langt nedgravd rørgate (GRP) ned til kraftstasjonen på ca. kote 35. Brutto fallhøyde blir 137 m. Det er forutsatt at inntakstunnelen i Nedrevatnet gir kjørbar adkomst til inntaket i Nedrevatnet i forbindelse med byggearbeidene. Til inntakskummen må det bygges ca 100 m ny permanent vei.

Installert effekt er ca. 5 MW i ett aggregat, og midlere årsproduksjon er ca 25 GWh. Stortverråga er forutsatt overført. Det bygges en terskel i Stortverråga på ca kote 200, og tilløpet overføres via en ca. 700 m lang boret tunnel og videre via en 700 m lang nedgravd rørgate (Ø=0,7 m) som koples sammen med tilløpsrøret fra Nedrevatnet. Inntaket i Stortverråga vil også fungere som svingebasseng og for kraftstasjonen. Det blir en kort utløpkanal tilbake til Laksåga. Utbyggingskostnaden er beregnet lik ca.96 Mkr som gir utbyggingspris lik ca. 3,9 kr/kWh. Ved utløpet av Nedrevatnet blir gjennomsnittlig vannføringen over året redusert til 50,4 % av dagens vannføring. I Stortverråga nedenfor inntaket blir vannføringen redusert til 18,5 % av dagens vannføring.

Tilsiget til Nedrevatnet bidrar med ca 75 % av vannet som går til kraftstasjonen (2,8 m³/s). Det resterende blir tilført fra Stortverråga. Det foreslås å slippe 0,3 m³/s ut fra dammen i Nedrevatn samtidig som det kjøres minst 1,2 m³/s gjennom kraftverket (så lenge tilsiget tillater det). Dette betyr at det alltid vil være en minimums vannføring på 1,5 m³/s nedenfor kraftverket, så lenge tilsig og magasinkapasitet gir grunnlag for dette. Dette vil gi en vannføring som i vesentlig grad bevarer de økologiske prosessene i hele Laksågas løp. I sidevassdraget Stortverråga skal det slippes alminnelig lavvannsføring som er 0,1 m³/s.

Ved Laksåga finnes det en godt utviklet fosseengvegetasjon. Gråor-heggeskog finnes på elveflatene nedenfor kraftverket, samt langs de nedre og flate partiene av Stortverråga. Det er relativt god diversitet av moser i elva med typiske arter. Lavarten skjørnever finnes i Laksåga. Dette er de eneste kjente lokalitetene i Nordland. Skorpelaven *Caloplaca luteoalba*, observert på en trestamme langs de nedre delene av Stortverråga, er også ny for Nordland og er sjelden i resten av landet. Dalføret har gode bestander av vilt. Ingen rødlistede enkeltarter har kjente forekomster i influensområdet. Verdien av flora og fauna i området er over middels. *En samlet vurdering av områdets verdi i forhold til biologisk mangfold og tiltakets omfang gir middels negative konsekvenser av tiltaket.*

I Nedrevatnet finnes det røye og ørret. Røyebestanden i vannet har lav til middels kvalitet. Kvaliteten på ørreten er middels dårlig. Innsjøen har liten verdi. *Inngrepet vurderes å ha liten negativ konsekvens for fiskebestandene i Nedrevatnet.* Strekningen mellom Nedrevatnet og Storfossen har en begrenset ørretbestand. Strekningen har liten verdi. *Inngrepet vurderes å ha liten negativ konsekvens.* Den delen av Laksåga med anadrome fiskearter er sterkt påvirket av tidligere utbygginger. Laksåga har likevel en verdi for anadrome fiskearter, men bidrar i liten grad som gyte- og oppvekstområde for sjøørretbestanden i Sulitjelmavassdraget. Verdien av vassdraget for fisk er liten. *Utbyggingen er vurdert å ha liten negativ konsekvens.* Stortverråga produserer sannsynligvis et beskjedent antall smolt pr år. Verdien er liten. *Tiltaket vurderes å ha liten negativ konsekvens.*

Potensialet for ikke-samiske kulturminner av nasjonal eller regional verdi vurderes som moderat til beskjedent. Det er ikke kjent at det foregår landbruksdrift i området. Området rundt Laksåga er brukt en del til friluftsliv. Området rundt Nedrevatnet og Laksåga omfatter i to reinbeitedistrikter Balvatn reinbeitedistrikt og Storskog/Sjunkfjell- Duokta reinbeitedistrikt. Området rundt Nedrevatnet og Laksåga er avmerket som sommerbeite I (høysommerland) og II (lavereliggende) for Balvatn. For Storskog/Sjunkfjell reinbeitedistrikt er det ingen registrerte bruksområder i direkte nærhet til tiltaksområdet.

Innhold

1	Innledning.....	6
1.1	Om søkeren.....	6
1.2	Begrunnelse for tiltaket.....	6
1.3	Geografisk plassering av tiltaket.....	6
1.4	Beskrivelse av området.....	8
1.5	Eksisterende inngrep.....	10
1.6	Sammenligning med nærliggende vassdrag.....	10
2	Beskrivelse av tiltaket.....	12
2.1	Hoveddata.....	12
2.2	Teknisk plan for det søkte alternativ	14
2.2.1	Hydrologi og tilsig.....	14
2.2.2	Overføringer	16
2.2.3	Regulering Nedrevatnet	17
2.2.4	Inntak.....	18
2.2.5	Vannvei.....	18
2.2.6	Kraftstasjon.....	18
2.2.7	Kjøremønster og drift av kraftverket	19
2.2.8	Veibygging.....	19
2.2.9	Massetak og deponi.....	19
2.2.10	Nettilknytning (kraftlinjer/kabler).....	19
2.3	Kostnadsoverslag.....	21
2.4	Fordeler og ulemper ved tiltaket.....	22
2.5	Arealbruk og eiendomsforhold	22
2.6	Forholdet til offentlige planer og nasjonale føringer	24
2.6.1	Regional plan om små vannkraftverk i Nordland.....	24
2.6.2	Kommuneplan.....	24
2.6.3	Samlet plan for vassdrag	24
2.6.4	Verneplan for vassdrag.....	24
2.6.5	Nasjonale laksevassdrag.....	24
2.6.6	Andre planer	24
3	Virkning for miljø, naturressurser og samfunn.....	25
3.1	Hydrologi.....	25
3.1.1	Hydrologiske virkninger av tiltaket – Vannføring.....	25
3.1.2	Hydrologiske virkninger av tiltaket – Vannstand	34
3.2	Vanntemperatur, isforhold og lokalklima.....	35
3.3	Grunnvann, flom og erosjon	35
3.4	Skredfare	36
3.5	Rødlistearter	38
3.6	Terrestrisk miljø.....	38
3.6.1	Dagens situasjon	38
3.6.2	Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen.....	44
3.7	Akvatisk miljø	44
3.7.1	Dagens situasjon	44
3.7.2	Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen.....	47
3.8	Verneplan for vassdrag og Nasjonale laksevassdrag	48
3.9	Landskap og inngrepsfrie naturområder (INON)	48

3.9.1	Dagens situasjon	48
3.9.2	Konsekvensvurdering.....	49
3.9.3	Konsekvenser for INON.....	50
3.10	Kulturminner og kulturmiljø.....	51
3.10.1	Dagens situasjon.....	51
3.10.2	Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen	52
3.11	Reindrift	52
3.11.1	Dagens situasjon.....	52
3.11.2	Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen	52
3.12	Jord- og skogressurser.....	52
3.12.1	Dagens situasjon.....	52
3.12.2	Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen	53
3.13	Ferskvannsressurser	53
3.14	Brukerinteresser	53
3.14.1	Dagens situasjon.....	53
3.14.2	Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen	53
3.15	Samfunnsmessige virkninger.....	54
3.15.1	Dagens situasjon.....	54
3.15.2	Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen	54
3.16	Kraftlinjer	54
3.17	Dam og trykkrør.....	55
3.18	Ev. alternative utbyggingsløsninger	55
3.19	Samlet vurdering	56
3.20	Samlet belastning.....	56
4	Avbøtende tiltak	57
4.1	Terrestrisk miljø.....	57
4.2	Fisk	57
4.3	Landskap	58
4.4	Støy	58
5	Referanser og grunnlagsdata	59
	Skriftlige kilder/brev	59
	Internett og databaser	59
	Personlige meddelelser	59
6	Vedlegg til søknaden.....	60

1 Innledning

1.1 Om søkeren

Fjellkraft AS er i dag et heleid datterselskap av Nordkraft AS, med hovedkontor lokalisert i Narvik. Fjellkraft er Norges nest største småkraftselskap. Selskapet har i dag elleve småkraftprosjekter i drift, to prosjekter er under bygging samt mange prosjekter i porteføljen med ulik status

Nordkraft er eid av Narvik kommune (50,01 %), Troms Kraft AS (33,33 %) og Hålogaland Kraft AS (16,67 %). Selskapet er offentlig eid. Etter omstrukturering og oppkjøp de siste årene har selskapet arbeidet systematisk med å øke realiseringen av ny fornybar energi. Det er mål om å videreføre dette, først og fremst gjennom satsing på småskala vannkraft og vindkraft.

Fjellkraft AS har besøksadresse Teknologiveien 2, 8517 Narvik. Postadresse er postboks 55, 8501 Narvik, www.Fjellkraft.no.

Kontaktperson for søknaden er Torbjørn Sneve, e-post adresse torbjorn.sneve@Fjellkraft.no.

Fjellkraft er registrert i Brønnøysundsregisteret med organisasjonsnummer 986 055 959.

1.2 Begrunnelse for tiltaket

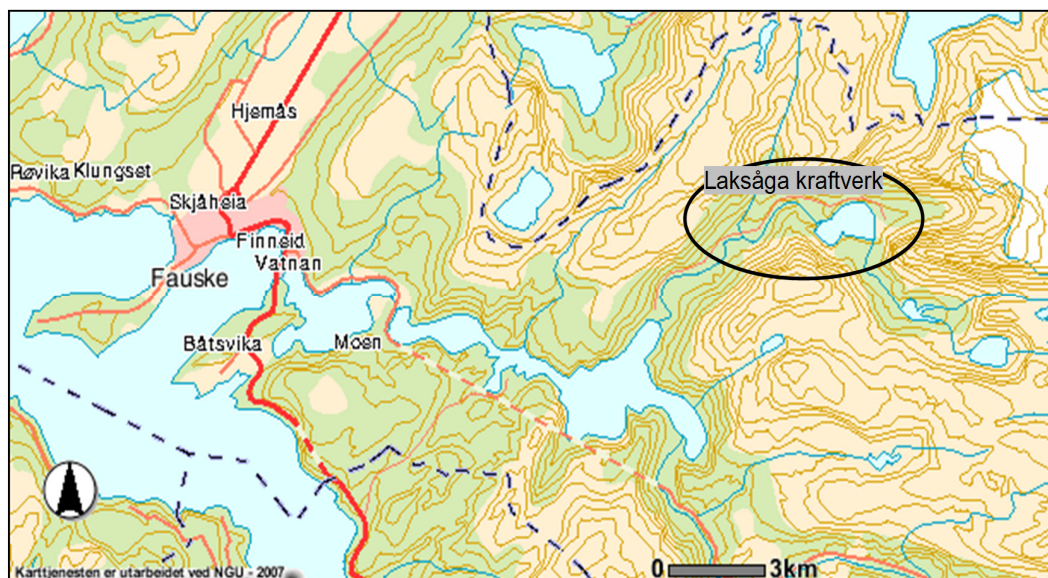
Det er et oppstått politisk mål om realisering av ny fornybar energi frem til år 2020. På bakgrunn av dette og ønske om økt varig verdiskaping har Fjellkraft lagt en strategi for realisering av små og store kraftverksprosjekter.

Lokal utnyttelse av energiresursene er av stor betydning for eiere og grunneiere, og bidrar til trygging av livsgrunnlaget og forbedring av forutsetningene for lokal næringsutvikling.

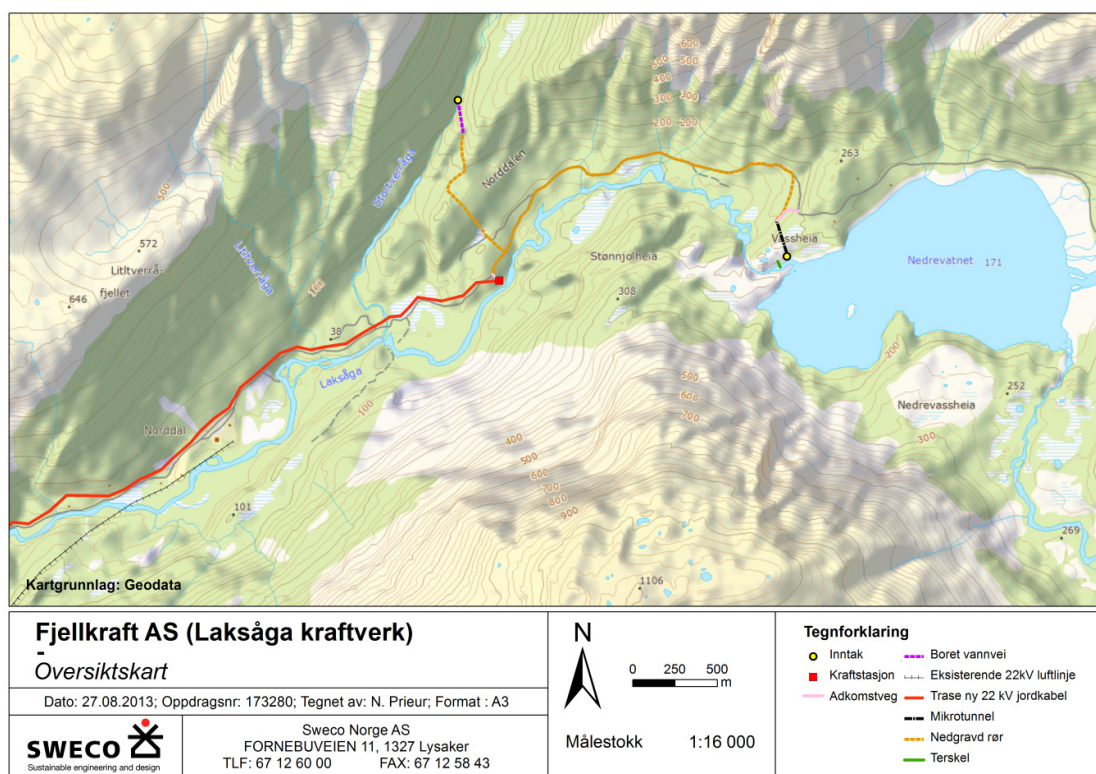
Bygging av Laksåga kraftverk vil bidra til å sikre strømforsyningen til Lakså og Norddalen ettersom linjenettet blir fornyet. I motsatt fall står grenda i fare for å miste tilførselen fordi eksisterende 22 kV linje fra Os (Fauske) og opp til Norddal er i dårlig stand og kan/vil bli nedlagt.

1.3 Geografisk plassering av tiltaket

Laksåga (164.B4) ligger i Fauske kommune i Nordland og er en del av Sulitjelmavassdraget (164.Z). I luftlinje er det 15 km fra Fauske sentrum til tiltaksområdet.

Figur 1-1. Oversiktskart som Fauske i vest og Laksåga kraftverk i øst (Kart: Arealis).

Figur 1-2. Oversiktskart (20 m koter) som viser kraftstasjon, vannvei, inntak og nettilknytning (alt. jordkabel) for Laksåga kraftverk (Kart: Geodata).

1.4 Beskrivelse av området

I Fauske kommune bor det 9500 innbyggere (Fauske kommune 2007). Det er ingen fast bosetning i influensområdet, men eldre boliger i Lakså (ved utløpet av Laksåga) og i Norddalen benyttes til fritidshus. I tillegg finnes nyere hyttebebyggelse, og det er reist flere nye hytter i de senere år. Tidligere landbruksmark ligger brakk.

Det er ingen veiforbindelse mellom Fauske og Lakså. Atkomst til Lakså skjer med båt fra Sjønstå som ligger øst i Øvrevatnet med avkjøring fra Rv 830. Fra Lakså går det en vei oppover i dalen. Denne følger Laksåga og går opp til Nedrevatnet¹. Denne veien ble etablert i forbindelse med utbyggingen av Sisovassdraget på 1960 tallet

Hovedinntaket er planlagt i Nedrevatnet som ligger nedenfor Blåmannsisen der flere mindre daler møtes. Fra fjellene omkring Nedrevatnet og fra isbreen renner bekker og elver, via mindre vann, ut i Nedrevatnet. Vannet er omgitt av bjørkeskog og har stort sett avflatete strandkanter. I sør og i vest går sidene relativt bratt i vannet. Nedrevatnet har et trangt utløp i berget, og den naturlige vannstanden varierer derfor mye.

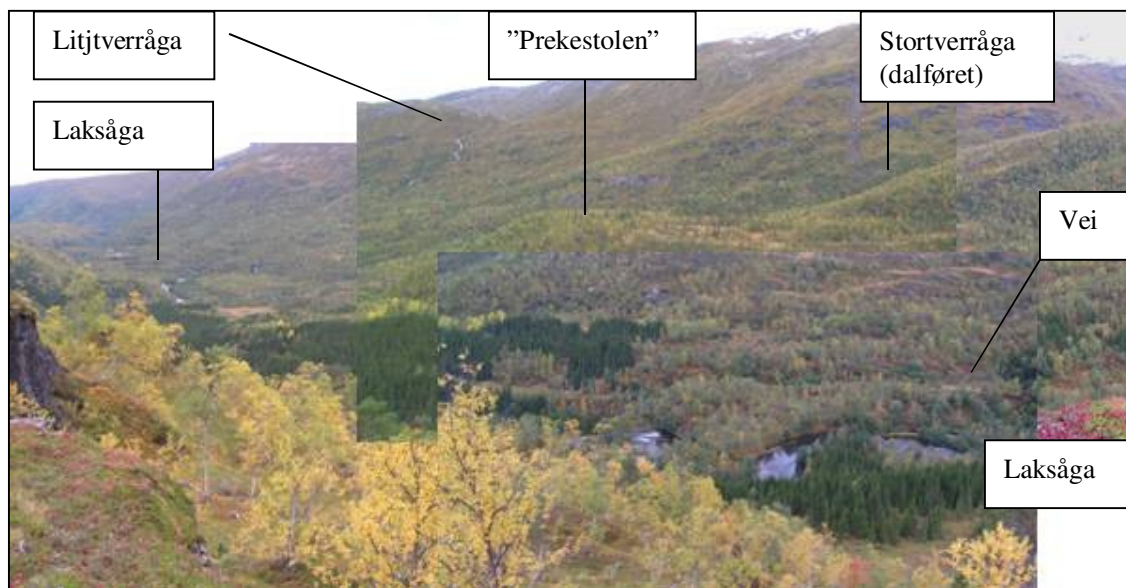
Figur 1-3. I bildet til venstre ser man Nedrevatnet mot øst og Blåmannsisen i bakgrunnen. Bildet til høyre viser jettegryter i starten av Laksåga.

I forbindelse med byggingen av Siso kraftverk, som ble satt i drift i 1968, er det overført vann fra øvre deler av Nedrevatnets nedbørsfelt til Sisovatnet. Fraføring av vann ovenfor Nedrevatnet har dempet flomtoppene og gjort vannstanden i Nedrevatnet lavere og mer stabil. Normalvannstanden i Nedrevatnet lå tidligere ca. 3 m høyere enn dagens, noe som kan observeres av tidligere strandsoner og elvedeltaer. Utbyggingen av Siso kraftverk medførte også at det ble bygd vei opp Norddalen.

Det vokser til dels tett kratt i sonen som før lå under normalvannstand. Vannet er også omgitt av myr og sump.

I starten av Laksåga er det dype juv, jettegryter og fossefall. Deretter flyter elven roligere gjennom et flattere parti med store kulper og mindre områder med elveører og flommarkskog. Det finnes flere partier med fossefall og jettegryter langs den berørte elvestrekningen mellom Nedrevatn og planlagt kraftstasjon. Nedenfor denne strekningen slynger Laksåga seg roligere gjennom landskapet. Det er bygget terskler i elven etter Siso-utbyggingen som avbøtende tiltak for anadrom fisk.

¹ Til orientering så finnes det to "Nedrevatnet" og to "Øvrevatnet" i området.

Figur 1-4. Terreng i Norddalen med sideelver.

Stortverråga er en sideelv til Laksåga, og har sitt utspring i en liten sidedal. Øverst renner den relativt flatt, før den renner i fosser, stryk og kulper. I nedre del flater elven ut igjen, og skjærer gjennom grove løsmasser til den løper ut i Laksåga om lag 1 km nedenfor nederste store foss i Laksåga. Langs elven finnes områder med flommarkskog. Langs deler av Stortverrågas østside går et belte med kalkrike bergarter.

Figur 1-5. Foss i Stortverråga ca. kote 200. Fossen ligger ovenfor planlagt bekkeinntak.

1.5 Eksisterende inngrep

Laksåga er en sideelv til Sulitjelmavassdraget og nedslagsfeltet ved utløpet i Øvrevatnet er ca. 136 km². Den øvre delen av Laksåga, dvs. avløpet fra Blåmannsisen er overført til Sisovatnet via en ca. 8 km lang overføringstunnel hvor tilløpet tas inn i 4 bekkeinntak. Dette medfører at et nedslagsfelt på ca 54 km² eller 40 % av nedslagsfeltet til Laksåga blir overført til Siso kraftverk. Siso kraftverk har ca. 170 MW installert ytelse.

Laksåga kraftverk vil derfor utnytte resttilsiget i vassdraget og sporadisk motta flomoverløp fra Blåmannsoverføringen som ikke er hensyntatt i produksjonsberegningene.

Sulitjelmavassdraget er fra gammelt av, berørt av både kraftutbygging og gruvedrift (Sulitjelma gruver). Vassdraget er fremdeles under observasjon grunnet forurensset avløp fra gruvene i Sulitjelma.. Midtre del av Sulitjelmavassdraget er bygget ut for Sjønstå kraftverk (88 MW) som har utløp øst i Øvrevatnet. Ovenfor Sjønstå utnyttes fallene i Sulitjelma vassdraget i kraftverkene Lomi (118 MW), Fagerli (48 MW) og Daja (30) MW. Disse kraftverkene ble i sin tid bygget ut for gruvedriftene. Kraftverkene eies og drives av SKS Produksjon. I dag føres kraft ut på en 132 kV kraftlinje ned til Sjønstå og videre til Fauske transformatorstasjon. Statnetts 420 kVs linje krysser utløpet av Øvrevatnet. Til lokalforsyning går det en 22 kV linje fra Fauske som passerer sør for Øvrevatnet og Sjønstå som forsetter videre mot Sulitjelma.

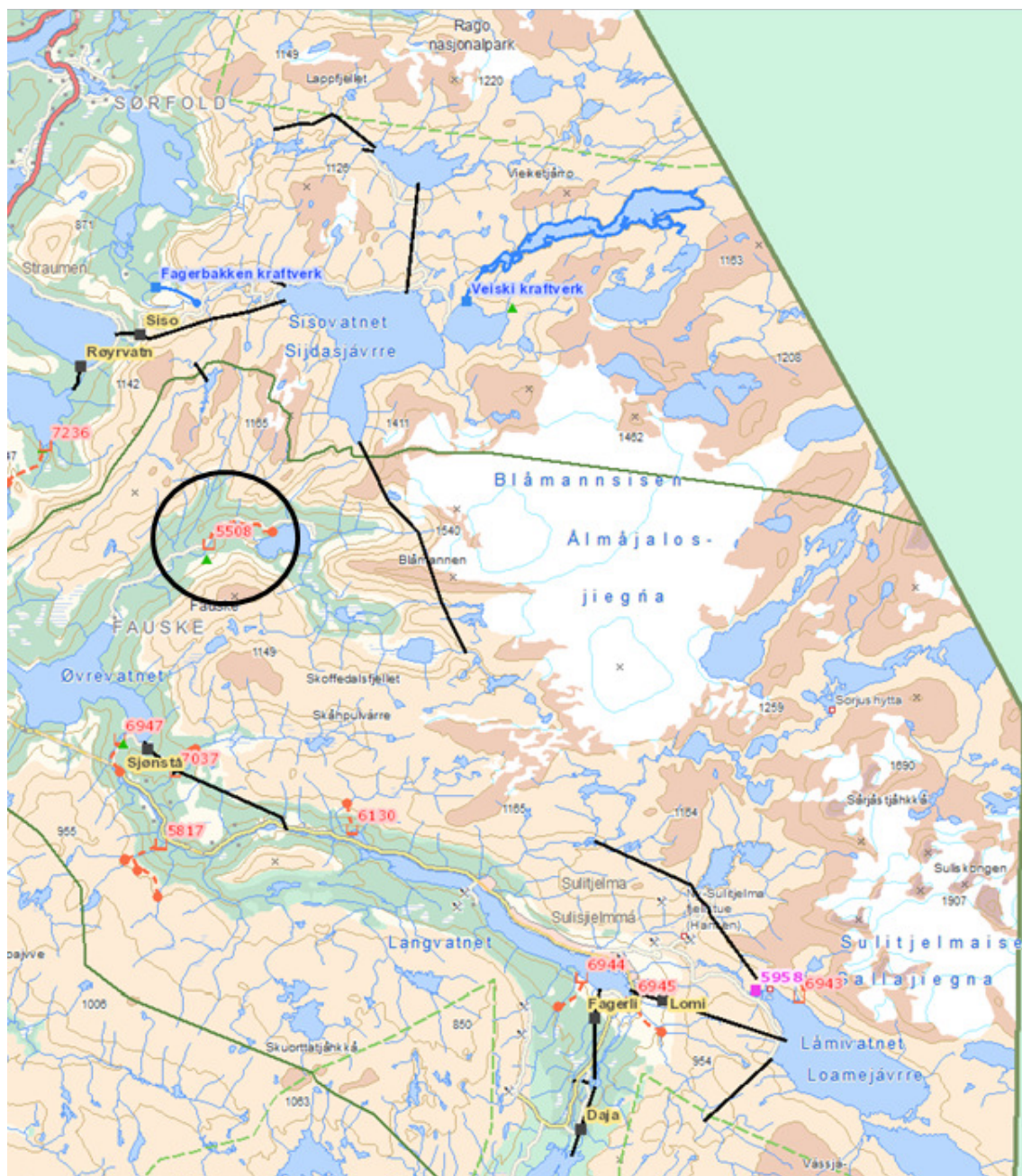
1.6 Sammenligning med nærliggende vassdrag

Store Tverråga og Villumselva i Sulitjelmavassdraget er vernet i Verneplan II. I Saltdal kommune er to vassdrag vernet i Verneplan IV og i suppleringen av verneplanen: Saltdalsvassdraget og Botnelva. Nord for området er Lakselva i Rago (Sørfold kommune) vernet i Verneplan I og i suppleringen av Verneplanen. Vest for området er Valnesfjordvassdraget (Fauske kommune) vernet i Verneplan I.

Det foreligger planer om bygging av syv andre kraftverk i Sulitjelmavassdraget, et kraftverk er under bygging, Storelvvatnet kraftverk, og det er gitt avslag på Beritelva kraftverk ved Balmivatnet. De syv kraftverkene som er under planlegging/konsesjonsbehandling er:

- 5817 Kvanneelva med overføring Litj-Tverråga, 15 GWh/år, Småkraft AS
- 6130 Galbmejohka 16 GWh, SulisKraft AS
- 5958 Oterelva 6 GWh, SulisKraft AS
- 6944 Granheibekken 3 GWh, 18 SulisKraft AS
- 6945 Valffarjohka 4 GWh 21 SulisKraft AS
- 6947 Sjønståfossen 7 GWh, 43 NordNorsk Småkraft
- 7037 Tverråmo 4 GWh 38 Mkr NordNorsk Småkraft

For de fire prosjektene Galbmejohka, Kvannelva Tverråmo og Sjønståfossen, vil det være aktuelt å tilknytte kraftverkene til en ny 22/132 kV transformatorstasjon i Sjønstå sammen med Laksåga. Prosjektene er vist på Figur 1-6.

Figur 1-6. Laksåga nr 5508 med nærliggende vassdrag med utbygde og planlagte kraftverk. Kart: NVE-Atlas.

2 Beskrivelse av tiltaket

Laksåga kraftverk vil utnytte et fall på ca 137 m i Laksåga. Vannet ledes fra Nedrevatnet fram til kraftstasjonens utløp i Laksåga på kote 35 via en mikrotunnel på 400 m og deretter et 2150 m langt nedgravd rør ned til kraftstasjonen. Reguleringen av Nedrevatnet medfører at det er tilstrekkelig med ett aggregat i stasjonen.

Kraftverket får da ytelser som vist i Tabell 1, mens de data for de elektriske anleggene er vist i Tabell 2. Det er gjennomført en beregning av kraftgrunnlaget for Laksåga som er dokumentert i Vedlegg 8. Beregningene viser at Laksåga kraftverk oppnår et kraftgrunnlag lik 293 nat.hk. etter vassdragsreguleringsloven (Vrl) og 1402 nat.hk. etter industrikonsesjonsloven (Ikl).

2.1 Hoveddata

Tabell 1 Hoveddata Laksåga kraftverk

Laksåga kraftverk, hoveddata			
TILSIG		Hovedalternativ	Bidrag Stortverråga
Nedbørfelt*	km ²	59,7	12,3
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	124,7	32,1
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	63,9	79,7
Middelvannføring (totalt)	m ³ /s	3,95	-
Middelvannføring inntak Nedrevatn	m ³ /s	2,93	-
Middelvannføring overføring Stortverråga	m ³ /s		1,02
Alminnelig lavvannføring Nedrevatn (utløp)	m ³ /s	0,289	
Alminnelig lavvannføring Stortverråga	m ³ /s		0,100
Samlet alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,389	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	1,039	0,360
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,250	0,087
Restvannføring**	m ³ /s	0,13	0,02
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	172	200
Magasinvolym	Mill.m ³	1,42	
Avløp	moh.	35	
Lengde på berørt elvestrekning	m	2400	1200
Brutto fallhøyde	m	137	
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,303	
Slukeevne, maks	m ³ /s	4,56	
Slukeevne, min	m ³ /s	1,20	
Planlagt minstevannføring, sommer ***	m ³ /s	1,500	0,100
Planlagt minstevannføring, vinter ***	m ³ /s	1,500	0,100
Tilløpsrør, diameter	mm	1400	
Mikrotunnel, tverrsnitt	m ²	15	
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	2350/400	
Overføring Stortverråga, lengde	m		1000
Installert effekt, maks	MW	4,9	
Brukstid	timer	4942	

REGULERINGSMAGASIN			
Magasinivolum	mill. m ³	1,42	
HRV	moh.	172	
LRV	moh.	171	
Naturhestekrefter (ref Ikl)	nat.hk	1402	
PRODUKSJON****			
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	8,6	1,4
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	16,1	2,6
Produksjon, årlig middel	GWh	24,7	4,0
ØKONOMI			
Utbyggingskostnad (år)	mill.kr	95,9	
Utbyggingspris (år)	Kr/kWh	3,9	

*Totalt nedbørfelt, inkl. overføringer, som utnyttes i kraftverket

**restfeltets middelvannføring like oppstrøms kraftstasjonen.

*** Minstevannføring nedstrøms utløp kraftstasjon. Fra inntaket er det foreslått å slippe 0,3 m³/s og det er i tillegg forslått å slippe 1,2 m³/s gjennom stasjonen.

**** Netto produksjon der foreslått minstevannføring er fratrullet

Tabell 2 Hoveddata elektriske anlegg Laksåga kraftstasjon

Laksåga kraftstasjon, elektriske anlegg		
GENERATOR		
Ytelse	MVA	5,45
Spenning	kV	6,6
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	5,40
Omsetning	kV/kV	6,6/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		
Lengde	km	11
Nominell spenning	kV	22
Jordkabel Lakså	km	6,0
Sjøkabel Øvrevatnet	km	4,5
Jordkabel alt. luftlinje Sjønstå	km	1,5

2.2 Teknisk plan for det søkte alternativ

2.2.1 Hydrologi og tilsig

Hydrologiske tilsigstall er også vist i hoveddata, i Tabell 1.

Status

Nedbørfeltene er lokalisert i Fauske kommune, tilgrensende til Sørfold kommune i nord, i Nordland fylke. Nedbørfeltet til Nedrevatn er tidligere regulert ved at de øvre deler av det naturlige nedbørfeltet er fraført til Sisovatnet og utnyttes i Siso kraftverk. Disse delfeltene drenerte i hovedsak Blåmannsisen og øvre deler av nedbørfeltet til Øvrevatnet.

Hovedtilsaget til Nedrevatn kommer i dag i all hovedsak fra brefrie områder i Fonndalen og Norddalen, kun i underkant av 1 % (0,43 km²) bre gjenstår i feltet, hvorav størstedelen som mindre breer i sørvestre del av feltet. Noe avløp kan imidlertid tidvis komme fra overløp i bekkeinntakene i de fraførte feltene, men vi har ingen oversikt over mengden dette evt. utgjør.

Vassdraget er et fjellfelt med høy avrenning i smeltesesongen på våren og forsommeren, en mindre høstflomsesong og lav vintervannføring.

Planlagt regulert nedbørfelt

Planlagt regulerte nedbørfelt er beregnet til ca. 60 km² ved inntak i utløpet av Nedrevatn på 172 m.o.h. og tilsvarende inntakshøyde i Stortverråga. Restfelt mellom inntak i Nedrevatn og planlagt utløp er på ca. 3,3 km², mellom inntak i Stortverråga og samløp med Laksåga ca. 0,7 km². Ytterligere restfelt mellom utløp fra planlagt kraftverk og utløp i Laksåbukta i Øvrevatnet utgjør ca. 19,4 km². Det er ingen spesiell usikkerhet med hensyn på fastsettelse av nedbørfeltgrenser. Nedbørfeltene strekker seg mellom 35 m.o.h. (utløp), 172 m.o.h. (inntak) og 1405 m.o.h. (høyeste punkt i nedbørfelt). Dette er vist i Figur 1-2.

Hydrologiske grunnlagsdata

Det eksisterer ingen nåværende observasjoner av avløp i nedbørfeltet. VM 164.11 Nedrevatn ndf. lå plassert rett nedstrøms Nedrevatn fra juni 1963 og frem til oktober i 1972, i løpet av denne tiden ble som nevnt de øvre deler av feltet fraført.

I kortere perioder i årene 1967 -1969 eksisterer det registrering av vannføring fra to av de fraførte feltene, utført i forbindelse med forundersøkelsene for reguleringen, 164.14 Leirelv og 164.15 Fonnelv. Plassering av disse er vist i Figur 2-1

Selv om dataene fra disse vannmerkene som sådan ikke oppfyller krav til serielengde kan de benyttes i vurderingen av hvilke vannmerker som bør ligge til grunn for utarbeidelse av tilsigsserie. For beregning av tilsigsserie er det derfor benyttet andre avløpsstasjoner for å beskrive vannføringen ved de ønskede steder i feltet.

Tre uregulerte stasjoner av interesse finnes i nærheten og har vært vurdert som mulig datagrunnlag. Plassering er vist i Figur 2-2.

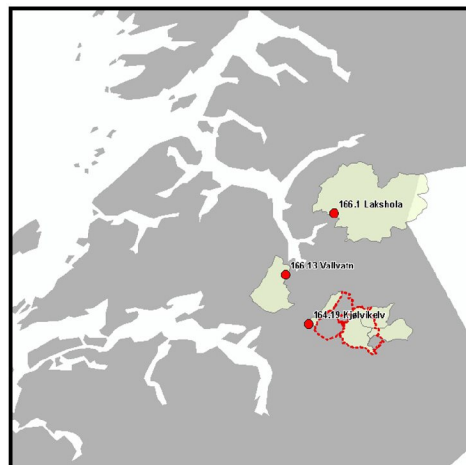
Når det gjelder årsfordeling av avløpet gir analyser av de tilgjengelige dataserier samt en beregning av avløpet fra Nedrevatn i de korte perioder hvor stasjonene 164.14 Leirelv og 164.15 Fonnelv var i drift klare indikasjoner på at 166.1 Lakshola best ivaretar årsfordelingen av avløpet. For tilsiget til Laksåga

kraftverk med inntak i Nedrevatn og Stortverråga samt nedstrøms restfelt er derfor denne stasjonen benyttet. Serien benyttet for skalering er den beregnede tilsigsserien 166.1.1050.2 Lakshola. Nedbørfeltet ble regulert fra 1.12.1999 ved at et delfelt på ca. 78 kvadrat km² er overført ut. Overløp fra magasinet Faulvatnet, passerer imidlertid målestasjonen. Tilsigsserien består av naturlig avløp fra 166.1. Lakshola til og med 1999. Etter 1999 er serien forlenget ved regresjon. Serien er beregnet ved regresjon mot 165.6 Strandå, 163.7 Kjemåvatn og 163.6 Jordbrufjell. $R^2=0,88$ i fellesperioden 1970-1998.

Areal- og middelavløpsskalert avløpsserier for tilsigfelt og restfelt er utarbeidet på grunnlag av dette. Tidsserien er dekkende perioden 1961-2004.

Figur 2-1 Plassering av tidligere avløpsstasjoner i feltet.

Figur 2-2 Plassering av avløpsstasjoner i området.

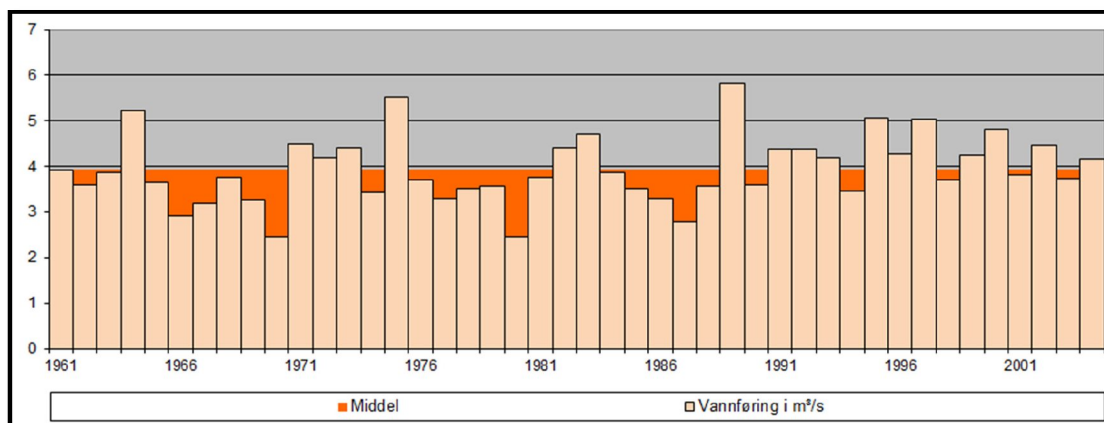
Beregnete resultater

Det er beregnet tilsig av vann til planlagte Laksåga kraftverk og for de bidragende restfelt nedstrøms planlagte inntak. Det er utarbeidet en del generell statistikk for tilsigsserien og for avløpsseriene fra restfeltene som vist i tabellen nedenfor.

Stasjon/nedbørfelt	Feltstørrelse (km ²)	Midlere spesifikk avrenning 1961-1990 (NVEs avrenningskart)	Midlere spesifikk avrenning 1961-2004 (Tilsigsserie)	Midlere tilgjengelig tilsig (m ³ /s)	Midlere tilgjengelig tilsig (mill.m ³ /år)
Inntaksfelt, Nedrevatn	47,37	59,61	61,95	2,93	92,6
Inntaksfelt, Stortverråga	12,28	79,67	82,79	1,02	32,08
Laksåga Kraftverk ⁽¹⁾ ₍₂₎	59,65	63,91	66,24 61,78 ²	3,95 3,69 ²	124,7 116,3

¹ Uten begrensninger i overføringene eller slipp av minstevannføring ved disse inntakene ² Med begrensninger i overføringene ($2 \cdot Q_{mid}$) og slipp av omsøkt minstevannføring ved bekkeinntaket hhv. 100 l/s.

Figur 2-3 viser årsmidler for perioden 1961-2004 for beregnet tilsigsserie.

Figur 2-3 Årsmidler for perioden 1961-2004 for beregnet tilsigsserie.

Lavvannføringer

På bakgrunn av den utarbeidede tilsigsserien til Laksåga kraftverk og delfeltene er det beregnet verdier for enkelte lavvannføringsindekser. Disse er beregnet bare på grunnlag av den opprinnelige observasjonsserien (1961-1999):

- Alminnelig lavvannføring er beregnet til 0,289 m³/s for inntaket ved Nedrevatn og 0,100 m³/s for inntaket i Stortverråga.
- 5-persentil for sommersesongen (1.5 – 30.9) er beregnet til 1,039 m³/s nedstrøms Nedrevatn og 0,360 m³/s nedstrøms inntaket i Stortverråga.
- 5-persentil for vintersesongen (1.10 – 30.4) er beregnet til 0,250 m³/s nedstrøms Nedrevatn og 0,087 m³/s nedstrøms inntaket i Stortverråga.

Manøvreringsreglement/Minstevannføringer

Planlagt maks slukeevne er oppgitt til ca. 4,6 m³/s med en nedre grense på ca. 1,2 m³/s.

Som minstevannføring er i disse vurderingene benyttet alminnelig lavvannføring nedstrøms bekkeinntaket i Stortverråga på 100 l/s. I tillegg er det en kapasitets-begrensning på $2 \cdot Q_{\text{middel}}$ fra bekkeinntaket på ca. 2,0 m³/s. Fra inntaket i Nedrevatn skal det slippes 300 l/s og i tillegg minst 1,2 m³/s gjennom kraftstasjonen. Hvis tilsiget er lavere enn omsøkt minstevannføringsslipp og magasinet er på LRV, prioriteres slipp fra inntaket før ”slipp” fra stasjonen.

2.2.2 Overføringer

Det planlegges overføring fra Stortverråga, en sidebekk som samløper med Laksåga på ca kote 30. På ca kote 200 i Stortverråga har elva dannet kulp med et fossefall like ovenfor kulpen. Det etableres en ca 1 m høy selvrensende overløpsterskel og det bores en ca. en 300 m lang mikrotunnel (Ø700 mm) fra ca kote 180 i Norddalen og til inntaket i Stortverråga. Videre legges en rørgate, ca 700 m lang med Ø=700 med mer ned til sammenkopling med tilløpsrøret fra Nedrevatnet. Overføringen vil få kapasitet på om lag 2 ganger Q middel for Stortverråga. Inntaket vil være strømløst og den foreslåtte minstevannføringen er forutsatt sluppet i tilpassede utsparinger i inntakskonstruksjonen. Overføringen vil gi et produksjonsbidrag lik ca 4 GWh/år i Laksåga kraftstasjon, og medføre redusert vannføring over en ca 1,2 km lang strekning fra samløpet med Laksåga og opp til ca kote 200 i Stortverråga.

Overføringen vil også dempe eventuelle trykkstøt ved pådrag/avslag i kraftstasjonen.

2.2.3 Regulering Nedrevatnet

Utløpet fra Nedrevatnet er svært grunt, smalt og trangt (Figur 2-4). En sperredam etableres i utløpet av Nedrevatnet. Dammen etableres som overløpstærskel i betong i et bredt parti i utløpsosen oppstrøms for den smale utløpskløfta.

Figur 2-4 Utløpsos Nedrevatnet, pil markerer plassering av inntakstærskel

Damhøyden blir ca. 2 m og lengden ca. 25 m. Nedstrøms tærskelen renner elva relativt flatt inn mot et trangt juv. Det etableres åpninger i dammen for slipp av minstevannføring. Dammen vil bestemme HRV i Nedrevatnet i periode med lave til moderate tilsig til Nedrevatnet. I perioder med flomtilsiget vil vannstanden stige over tærskelen og kapasiteten i juvet vil da bestemme flomvannstanden i Nedrevatnet som da vil være uavhengig av kraftverksdriften.

Toppflaten vil gjøre det mulig å gå over dammen når det ikke er overløp i flom. Minstevannføring fra dammen er foreslått lik $0,3 \text{ m}^3/\text{s}$, dvs. noe over alminnelig lavvannføring.

Nedrevatnet varierer i dag naturlig mellom ca kote 170 og kote 172. Ved storflom kan vannstanden være høyere. Vannflaten i Nedrevatnet er planlagt regulert mellom HRV 172 m.o.h. og LRV 171 m.o.h. Normalt vil vannstanden holdes litt under HRV under drift. Vannstandsvariasjonene i Nedrevatnet vil sannsynligvis bli noe lavere etter utbyggingen enn hva det er i dag pga. etableringen av damtærskelen.

Magasinvolumet er beregnet lik ca $1,4 \text{ mill.m}^3$ og utgør ca 1 % av årsmiddeltilsiget til Nedrevatnet. Dette betyr at magasinet vil bli holdt tilnærmet på HRV hele året for å sikre fallhøyden til kraftstasjonen. Magasinet tappes kun ned til LRV i forbindelse med vårflommen. Flomreduksjonen vil derfor bli begrenset, men volumet vil være tilstrekkelig for bestpunktdrift i stasjonen innen for de

rammer som kravene til minstevannføring setter. Gevinsten av en slik bestpunktdrift er beregnet lik ca 2 GWh/år. I tillegg reduseres vedlikeholdskostnaden ved at produksjon på dårlig virkningsgrad reduseres.

Da magasinet er et senkningsmagasin er det ikke laget visualiseringer av ulike vannstander i magasinet.

2.2.4 Inntak

Hovedinntaket blir i utløpet av inntakstunnelen (se kapittel 2.2.5). Her etableres det en inntakskum med et lukehus. I lukehuset monteres finvaregrind og rørbruddventil som også fungerer som reguleringsluke. I inntaket monteres det også utstyr for overvåkning og slipp av minstevannføring fra inntakskummen. Det må etableres en ca 100 m lang adkomstvei til inntakskummen. Adkomstveien blir permanent. Under forutsetning av at det etableres permanent strømforsyning ved inntakskummen vil det bli etablert et PLSbasert styringssystem som styrer luke for slipp minstevannføring. Det vil da være mulig å montere et display som viser aktuell sluppet vannføring.

Inntaket i Nedrevatnet utstyres da med kun føringer for bjelkestengsel og grovvaregrind slik at større fremmedelemerter ikke dras inn i tilløpstunnelen.

2.2.5 Vannvei

Vannveien fra Nedrevatnet starter med en ca 400 m lang konvensjonell mikrotunnel opp til Nedrevatnet. Tunnelen drives med minimumstverrsnitt slik at den gir kjørbar adkomst til Nedrevatnet i byggeperioden. Antatt tverrsnitt er ca. 15 m².

Fra mikrotunnelen ledes vannet i et 2150 m langt nedgravd rør (Ø1800 – Ø2000 mm) langs veien med enkelte terrengtilpasninger. Røret krysser vei og småelver enkelte ganger. I et parti på 2 -300 m må røret føres til side for veien, inn mot en ur, pga. topografien. På største del av strekningen vil røret ligge i løsmasser, men det påregnes noe sprengning av knauser eller større blokker. Skogshogst blir kun nødvendig i begrenset grad nær stasjonen. Bredde på rørtraseen vil variere mellom 10 m og 20 m etter terrengforholdene.

2.2.6 Kraftstasjon

Kraftstasjonen bygges i tre med bindingsverk og får utløp til Laksåga nedenfor nederste foss på ca. kote 35. Kraftstasjonen sikres mot påvirkning av storflom i Laksåga ved å trekke stasjonen et stykke bort fra elva, mot veien. Utløpet ut i Laksåga blir en kort kanal, evt. et nedgravd rør ut i elva. Kraftstasjonen blir isolert, og den vil få utvendig kledning og normalt saltak. Om nødvendig settes inn åpning i taket for evt. løfteoperasjoner. I hovedsak må det imidlertid påregnes at løft gjøres av stedlig utstyr, da det ikke er permanent veiforbindelse (for mobilkraner). Kraftstasjonens grunnflate blir ca 150 m². Nedstrøms stasjonsområdet er det store flate arealer som kan benyttes til riggområder og mellomlagring i byggetiden. Nødvendig arealbehov er ca 1000 m². Et eventuelt masseoverskudd fra overføringen av Stortverråga er forutsatt deponert i stasjonsområdet.

Kraftstasjonen er planlagt med ett aggregat av type Francis med maksimal slukeevne ca. 4,6 m³/s som gir en ytelse ca. 4,9 MW. Hovedtransformatoren blir ca. 5,4 MVA, 6 kV / 22 kV. I tillegg blir det en 1 MVA lokal stasjonstransformator, 6,0 kV / 240 V. Det er forslått en minstevannføring av hensyn til fisk lik 1,2 m³/s gjennom stasjonen. Dette vil bli installert nødvendig utrustning i kraftstasjonen som sikrer at kravet til minstevannføring blir oppfylt.

Normalt ligger minste slukeevne på Francisturbiner på ca 50 % av full last. I dette tilfellet betyr det at minste slukeevne i Laksåga kraftstasjon blir ca. 1,8 m³/s. Det er teoretisk mulig å produsere fra 4,6 og ned til 1,2 m³/s. Men dette kan begrense antall tilbydere og det er også usikkert om leverandørene da vil gi garanti. Dette vil bli avgjort under tilbudsevalueringen, og hvis det da ikke er mulig med ett aggregat vil det bli forspurt en løsning med to aggregater som vil være bedre egnet for den aktuelle minstevannføring. Det vil i så fall bli sendt endringsmelding med oppdatert hydrologisk til NVE før beslutning fattes.

Det er forutsatt en forbislippingsventil med kapasitet 1,2 m³/s for å sikre vannføringen i elva i tilfelle stasjonsutfall. Både turbin og utløp vil bli utformet slik at luftovermetningen vil bli redusert til et minimum.

2.2.7 *Kjøremønster og drift av kraftverket*

Magasinkapasiteten tillater at produksjonen døgnreguleres, men av hensyn til anadrom fisk nedstrøms kraftverket blir reguleringen moderat. Så lenge tilsiget til inntaket er over 1,2 m³/s vil det slippes minimum 1,2 m³/s fra kraftstasjonen. Dette reduserer innvirkningen på fiskebestanden nedenfor kraftstasjonen.

Kraftverket vil ikke ha magasin for omfattende effektkjøring og er derfor ikke basert på dette. Reguleringen av Nedrevatnet gjør det mulig å kjøre aggregatet med god virkningsgrad i perioder med lite tilsig, styrt av kravet til minstevannføring.

2.2.8 *Veibygging*

Atkomst til tiltaksområdet skjer med båt inn til Lakså, og deretter via en lokal vei (anleggsvei) som følger Laksåga oppover dalen til Nedrevatnet. Eksisterende vei i Laksåga er etablert i forbindelse med utbyggingen av Siso kraftverk, og antas å være godt dimensjonert. Dette gjelder også flere av broene. Behovet for å forsterke vei og broer vil derfor ha begrenset omfang.

Fra eksisterende vei blir det etablert en ny permanent vei på ca 200 m fram til kraftstasjonen. Denne veien vil delvis følge en eksisterende skogsvei.

Ned til inntakskummen må det lages en ca. 100 m lang vei som en permanent avgrening fra eksisterende vei.

2.2.9 *Massetak og deponi*

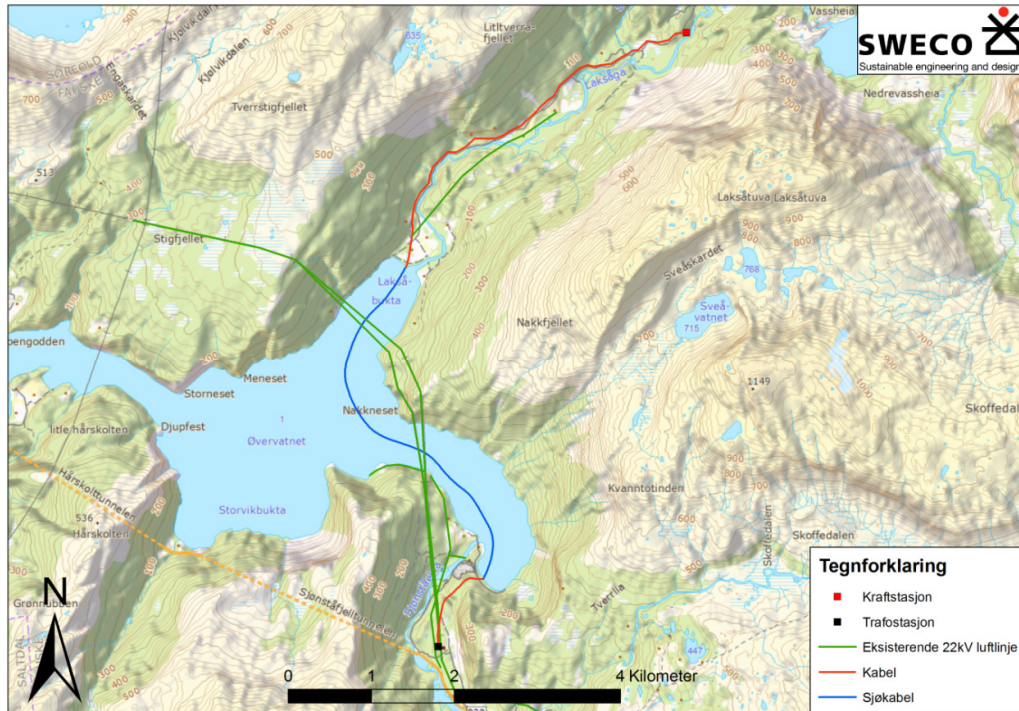
Det blir ca 1500 m³ med sprengte steinmasse fra driving av mikrotunnel. massene blir i hovedsak brukt til bygging og forsterkning av veier, men knuste masser også vil bli brukt som omfyllingsmasse til rørgaten. Eventuelle overskuddsmasser deponeres i Nedrevatnet.

2.2.10 *Nettilknytning (kraftlinjer/kabler)*

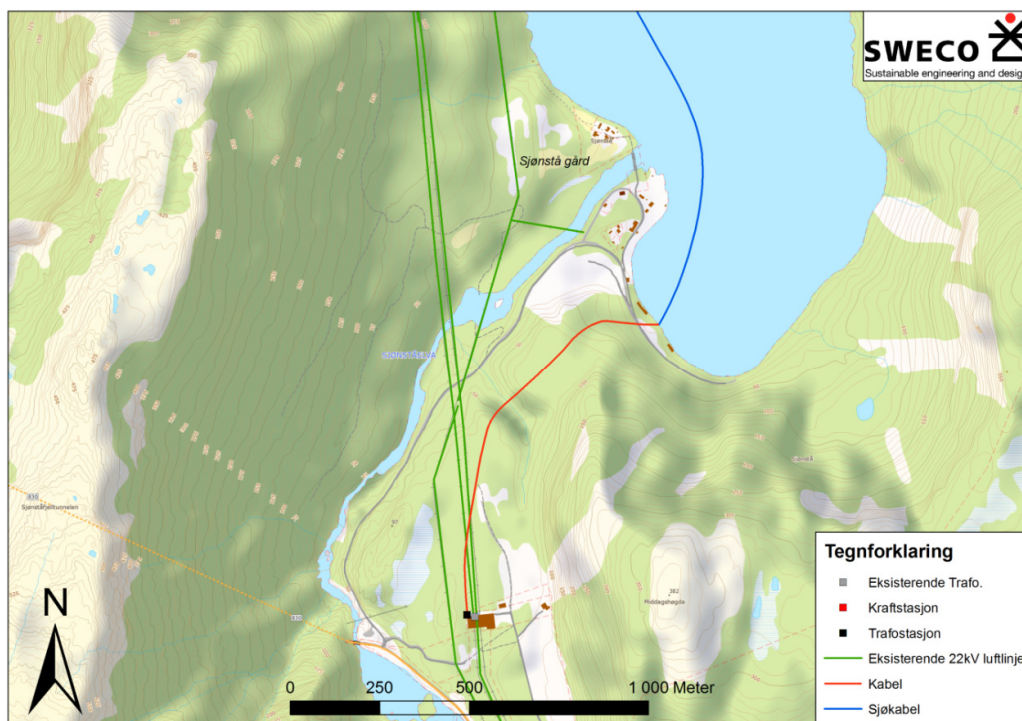
Det er innledet samtaler med Nordlandsnett AS som er regionalnettseier og Fauske Lysverk AS som eier distribusjonsnett i området herunder eksisterende forsyningslinje i Laksåga-Norrdalen. Se kopi av brev i Vedlegg 6.

Som hovedløsning er det planlagt å tilknytte Laksåga kraftstasjon til ny 22/132 kV transformatorkapasitet ved Sjønstå kraftstasjon. SKS Produksjon har i møte 23.10.2012 uttalt at de vil søke nødvendig anleggskonsesjon for nødvendig transformator og bryterfelt. Utredningsarbeidet har startet og rapport skal foreligge høsten 2013. Det forventes at anleggskonsesjon vil bli utarbeidet med bakgrunn i rapporten fra utredningsarbeidet. Dagens nett i Norrdalen er meget spinkelt og har et klart

behov for utskifting. Det vil være helt naturlig å rive dagens linje og forsyne strømobonentene i Norddalen fra kabelen. Det er innledet samtaler om muligheter med Fauske Lysverk, og mest sannsynlig vil kabelen inngå i Fauske Lysverk sitt distribusjonsnett.

Figur 2-5. Oversikt over planlagt linjetilknytting Lakså kraftstasjon (Kart: Fjellkraft AS).

Figur 2-6 Kabeltrase Øvrevatnet-Sjønstå

Energien fra Laksåga kraftstasjon overføres i en 22 kV jordkabel og ca. 5 km lang, ned til Lakså ved Øvrevatnet. Herfra legges en ca. 4,7 km lang 22 kV sjøkabel i Øvrevatnet fra Lakså og til Sjønstå. Fra Sjønstå legges en ca. 1 km 22 kV luftlinje alt. jordkabel til Sjønstå transformatorstasjon ved Middagshøgda hvor det etableres et nytt felt for 22/132 kV transformering for kraften fra Laksåga. Sjøkablene vil være nedgravde i landtaksonen med overgang til nedgravd jordkabel opp til Laksåga kraftstasjon. På Sjønståsidan vil sjøkablene også være nedgravde i landtakssonen men får overgang til luftledning på første mast, 200-300 m fra landtaksonen for å kople seg til FLV s luftledning til Sjønstå.

2.3 Kostnadsoverslag

Kostnadene er beregnet på grunnlag av kart, enkle planskisser og NVEs kostnadsgrunnlag for små vannkraftverk (2010) Kostnadene er vurdert og eventuelt justert skjønnsmessig ut fra stedlige forhold, og også ut fra erfaringer vedrørende generell kostnadsutvikling i den senere tid.

Kostnadene (i mill. kroner) er satt opp i Tabell 3 under.

Uforutsett er satt til 10 % og kostnader for planlegging og administrasjon er satt til 10 %. Finansieringskostnader er beregnet med en rente på 7 % p.a.

Byggetiden er anslått til 1 år. En skal være oppmerksom på at det kan være lang bestillingstid for permanentutstyr, og dette kan være "kritisk vei" for en utbygging.

Tabell 3. Kostnadsoverslag for Laksåga kraftverk. Kostnadene er referert NVE kostnadsgrunnlag pr 1.1.2010 indeksjustert til 2013.

Laksåga Kraftverk	Kostnader i mill.NOK
Overføringsanlegg	12,1
Reguleringsanlegg, dam, inntak, terskel	3,3
Driftsvannveier (tunnel, rør)	29,7
Kraftstasjon, bygg	5,9
Kraftstasjon, maskin og elektro	18,8
Kraftlinje (nettilkobling)	17,0
Transportanlegg	2,9
Div. tiltak (terskler, landskapspleie, med mer)	0,71
Uforutsett	7,2
Planlegging/administrasjon.	6,2
Finansieringsutgifter og avrunding	4,3
Sum utbyggingskostnader	95,9

2.4 Fordeler og ulemper ved tiltaket

Fordeler

I tillegg til å bidra til økt energiforsyning i landsdelen, vil tiltaket være med å opprettholde lokal kraftforsyning. Den lokale kraftforsyningen er i fare for å bli nedlagt grunnet tilstanden til den eksisterende linjen, og det lave forbruket i dalen.

Byggingen vil gi økt sysselsetting i anleggsperioden. Etter nedleggingen av virksomheter i Sulitjelma er det liten lokal aktivitet i denne delen av Fauske og de fleste pendler til Fauske eller Bodø.

Det er planlagt å utnytte oppdemmingen av Nedrevatnet til å dempe vannstandsvariasjonen i vannet. Dette kan eventuelt være fordelaktig for hytteiere og andre brukere av området.

Ulemper

Tiltaket vil kunne ha følgende ulemper:

- Negative påvirkninger på landskapsbildet som følge av redusert vannføring, rørgate, dam, inntak i Nedrevatn samt to bekkeinntak og eventuelt varige terrenginngrep som følge av sprengning.
- Tiltaket vil kunne ha negativ påvirkning på vegetasjonstypen fosseeng og enkeltarter av karplanter, typiske moser og noen lav.
- Tiltaket vil kunne ha negativ påvirkning på fossefall.

Det skal slippes minstevannføring i de berørte elvene. Dette reduserer de eventuelle negative effektene av tiltaket. Virkninger av tiltaket på miljø, naturressurser og samfunn er nærmere beskrevet i kapittel 3.

2.5 Arealbruk og eiendomsforhold

Arealbruk

Ferdig utbygget vil prosjektet beslaglegge arealer fra inntaket i Nedrevatnet og ned til utløpet av kraftstasjonen på kote 35. I tillegg vil prosjektet beslaglegge areal til kabeltrasé ned til Lakså og videre høyspentlinje alt. jordkabel fra Sjønstå til transformatorstasjonen ved Middagshøgda. Beslaglagte areal er vist i Tabell 4. I anleggsperioden blir det i tillegg et anleggsbelte langs rørtraséen som i bredde ca. 30 m som vil tilsammen legger beslag på ca 54 daa.

Tabell 4: Beslaglagt areal.

Inngrep	Midlertidig arealbehov (daa)	Permanent arealbehov (daa)	Ev. merknader
Reguleringsmagasin	~0	~0	
Overføring	5	0	
Inntaksområde	2,5	2,5	
Rørgate	54	4	
Riggområde og sedimenteringsbasseng	1	0	
Veier	2	1	
Kraftstasjonsområde med atkomster	6	6	
Massetak/deponi	7	0	
Nettilknytning	65	1	

Eiendomsforhold

Prosjektet berører fysisk gnr 64, bnr 1 og 2. Langs prosjektområdet har disse brukene flere parseller.

Disse er ikke kartlagt. Overføringen av Stortverråga berører i sin helhet disse brukene.

Fallrettighetene i Laksåga er skilt ut i et eget gårds- og bruksnummer, 64/3. I dette ligger også rettighet til å etablere nødvendige installasjoner. Gnr 94, bnr 3 er organisert i et sameie. Det er inngått intensjonsavtale med sameiet i 2005 for å realisere et kraftverk. I 2007 ble det signert endelig avtale med 54 % av sameiet. Fjellkraft jobber nå med å få på plass signert avtale med de øvrige sameierne.

2.6 Forholdet til offentlige planer og nasjonale føringer

2.6.1 *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*

Den regionale planen om små vannkraftverk i Nordland ble vedtatt av fylkestinget Nordland i februar 2012. Planen inneholder blant annet strategier, retningslinjer og prioriteringsnivå som brukes ved saksbehandling av søknader. Laksåga kraftverket er i tråd med kravene i planen, og kan derfor konsesjonsbehandles.

2.6.2 *Kommuneplan*

Dam, rørgate og kraftstasjon er planlagt i et LNF-område (landbruks-, natur- og friluftsområde) i henhold til kommuneplanens arealdel (Fauske kommune 2007). Langs Laksåga nedenfor tiltaksområdet er det tillatt med spredt fritidsbebyggelse.

Ettersom tiltaksområdet ligger innenfor et LNF-område krever etablering av kraftverk dispensasjon fra gjeldende kommuneplan eller regulering av området med reguleringsplan.

2.6.3 *Samlet plan for vassdrag*

Tiltaket er behandlet i Samlet plan for vassdrag. Prosjektet er plassert i kategori 1 i gruppe 5. Tidligere planlagt produksjon var på 31 GWh (St.prp.nr.60 (1991-92) *Om Samlet plan for vassdrag*).

2.6.4 *Verneplan for vassdrag*

Det planlagte kraftverket i Laksåga vil ikke berøre områder som er vernet gjennom Verneplan for vassdrag (NVE-Atlas).

2.6.5 *Nasjonale laksevassdrag*

Tiltaket kommer ikke i berøring med nasjonale laksefjorder eller vassdrag (St.prp.nr.32 (2006-2007) *Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder*).

2.6.6 *Andre planer*

Det er utarbeidet en forvaltningsplan for vannregion Nordland for planperioden 2010-2015. I planen er det ikke utarbeidet særskilte mål eller planer om tiltak for noen vann og elver som blir berørt av Laksåga kraftverk.

Det er ikke avdekket andre planer for området i utredningen.

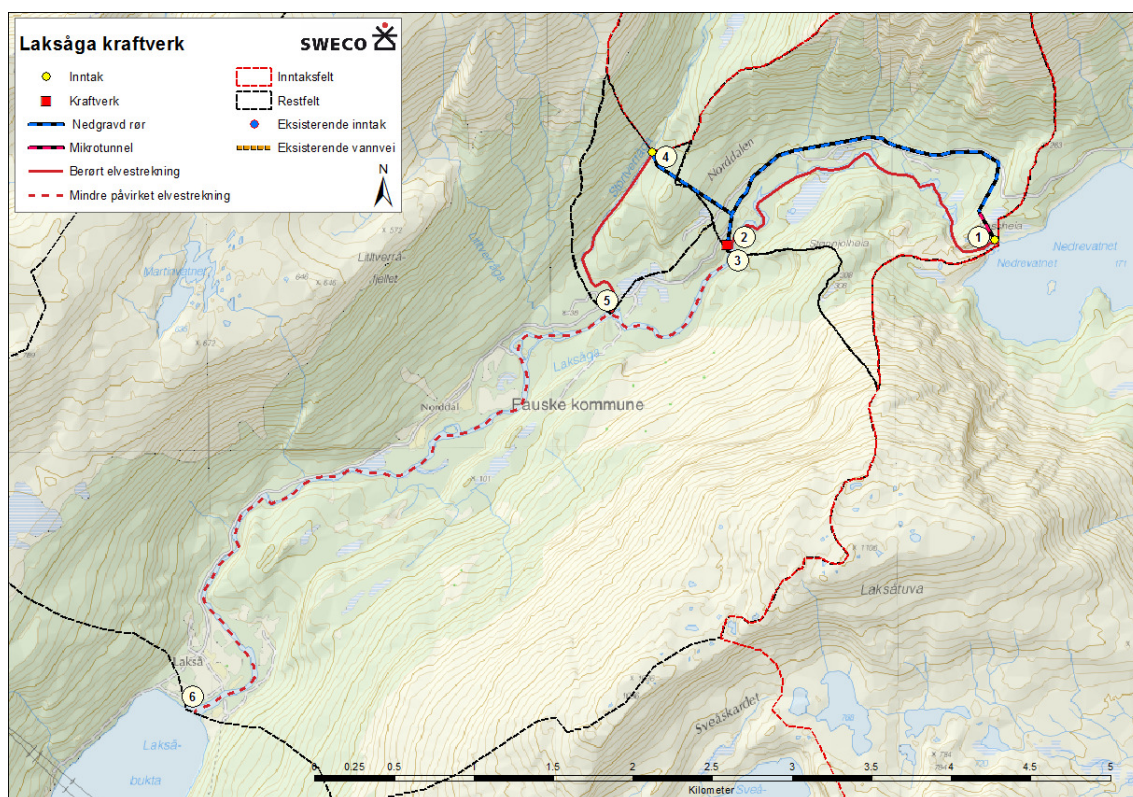
3 Virkning for miljø, naturressurser og samfunn

3.1 Hydrologi

3.1.1 Hydrologiske virkninger av tiltaket – Vannføring

Vannføringen vil som en følge av tiltaket bli redusert på strekningene mellom inntakene og utløp av kraftverket, evt. samtløp med Laksåga. Nedstrøms utløp av Nedrevatn vil tiltaket påvirke en 2,4 km lang strekning av Laksåga ned til utløpet av kraftverket. Fra inntak i Stortverråga vil tiltaket påvirke en 1,2 km lang bekkestrekning ned til samtløp med Laksåga. Fra samtløpet med Stortverråga og ned til utløp i Ørevatn vil vannføringen være marginalt påvirket av magasinering i Nedrevatn og dette gir en svak redistribuering av vannføringen i tid.

De hydrologiske konsekvensene blir beskrevet for punkter rett nedstrøms inntakene (punkt 1 og 4), for et punkt rett oppstrøms og et rett nedstrøms utløp av planlagt kraftverk (punkt 2 og 3), før samtløp med Laksåga for bekkestrekningen nedstrøms inntaket i Stortverråga (punkt 5) og samlet før utløp av Laksåga i Ørevatn (punkt 6). Alle punkt vist i Figur 3-1.

Figur 3-1 Berørte elvestrekninger, vesentlig påvirket er merket rød, mindre påvirket er stiplet rød.

Planlagt maks slukeevne i kraftverket oppgitt til ca. 4,6 m³/s og med en nedre grense på ca. 1,2 m³/s. Som minstevannføring er det i disse vurderingene benyttet de verdier beskrevet ovenfor.

For å beskrive vannføringsforholdene er måneds- og årsmiddelverdier oppgitt for før- og ettersituasjonen, for hvert enkelt beregningspunkt i tabellene nedenfor.

3Nedstrøms inntak i Nedrevatnet (punkt 1)					Laksåga rett før utløp av kraftverk (punkt 2)		
Måned	Før	Etter	% av eksisterende vannføring		Før	Etter	% av eksisterende vannføring
Januar	1,23	0,55	45,0 %		1,28	0,61	47,4 %
Februar	0,98	0,36	36,4 %		1,03	0,40	39,1 %
Mars	0,84	0,31	37,0 %		0,88	0,35	39,8 %
April	1,08	0,33	31,0 %		1,13	0,38	34,0 %
Mai	4,90	2,31	47,2 %		5,12	2,53	49,5 %
Juni	7,93	5,83	73,6 %		8,29	6,19	74,7 %
Juli	4,95	2,55	51,6 %		5,18	2,78	53,7 %
August	3,10	1,07	34,4 %		3,24	1,21	37,3 %
September	3,26	1,38	42,2 %		3,41	1,53	44,8 %
Oktober	3,50	1,76	50,1 %		3,66	1,92	52,3 %
November	2,03	0,82	40,7 %		2,12	0,92	43,3 %
Desember	1,33	0,46	35,1 %		1,39	0,53	37,9 %
Middel	2,93	1,48	50,4 %		3,07	1,61	52,6 %

Laksåga rett etter utløp av kraftverk (punkt 3)					Nedstrøms bekkeinntak i Stortverråga (punkt 4)		
Måned	Før	Etter	% av eksisterende vannføring		Før	Etter	% av eksisterende vannføring
Januar	1,28	1,58	122,8 %		0,43	0,13	30,8 %
Februar	1,03	1,27	123,9 %		0,34	0,10	28,7 %
Mars	0,88	1,07	122,2 %		0,29	0,10	33,5 %
April	1,13	2,31	204,8 %		0,37	0,10	26,6 %
Mai	5,12	5,66	110,4 %		1,70	0,32	18,6 %
Juni	8,29	10,41	125,6 %		2,75	0,54	19,7 %
Juli	5,18	6,74	130,3 %		1,71	0,17	9,8 %
August	3,24	4,18	129,1 %		1,07	0,14	13,2 %
September	3,41	4,39	128,6 %		1,13	0,16	13,9 %
Oktober	3,66	4,63	126,4 %		1,21	0,24	19,9 %
November	2,12	2,69	126,8 %		0,70	0,15	22,0 %
Desember	1,39	1,73	124,7 %		0,46	0,12	25,1 %
Middel	3,07	3,90	127,0 %		1,02	0,19	18,5 %

Stortverråga rett før samløp med Laksåga (punkt 5)					Laksåga rett før utløp i Øvrevatn (punkt 6)		
Måned	Før	Etter	% av eksisterende vannføring		Før	Etter	% av eksisterende vannføring
Januar	0,44	0,14	32,4 %		2,16	2,16	99,9 %
Februar	0,35	0,11	30,3 %		1,73	1,73	100,2 %
Mars	0,30	0,10	35,1 %		1,48	1,48	100,1 %
April	0,38	0,11	28,3 %		1,90	2,80	147,9 %
Mai	1,74	0,36	20,5 %		8,61	7,76	90,2 %
Juni	2,81	0,60	21,5 %		13,93	13,85	99,4 %
Juli	1,75	0,21	11,9 %		8,70	8,72	100,2 %
August	1,10	0,17	15,2 %		5,44	5,46	100,2 %
September	1,16	0,18	15,8 %		5,73	5,74	100,1 %
Oktober	1,24	0,27	21,7 %		6,16	6,15	99,9 %
November	0,72	0,17	23,8 %		3,56	3,58	100,6 %
Desember	0,47	0,13	26,8 %		2,33	2,33	99,9 %
Middel	1,04	0,21	20,4 %		5,16	5,16	100,0 %

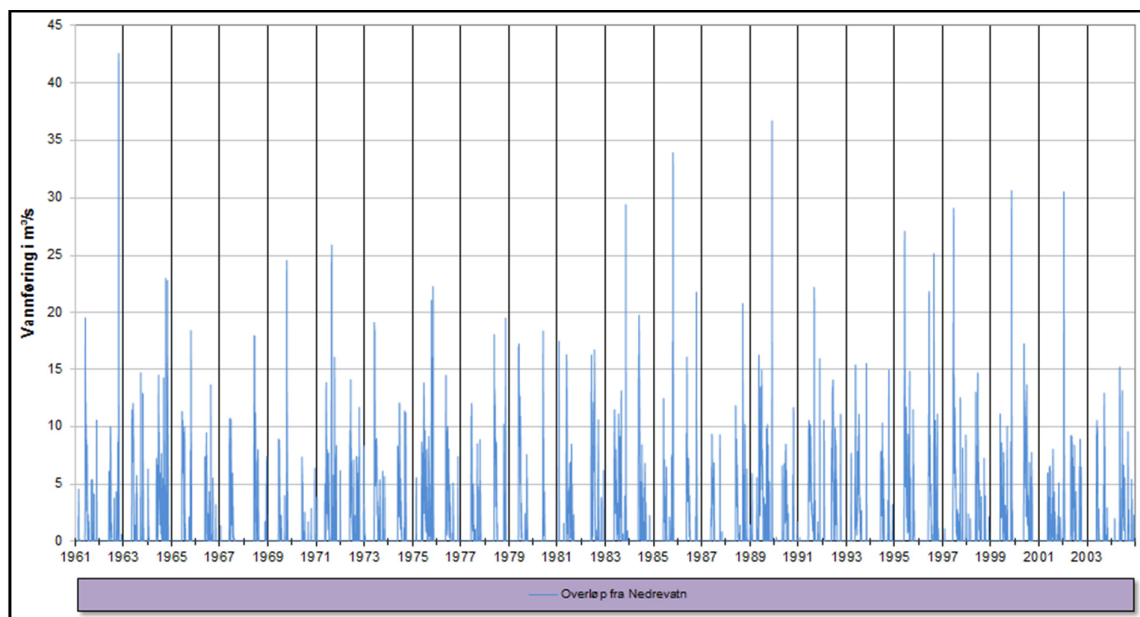
I snitt vil vannføringen bli redusert til 50,4 % av dagens vannføring nedstrøms inntaket i Nedrevatn og til 18,5 % nedstrøms bekkeinntaket i Stortverråga. Rett nedstrøms utløpet av kraftverket vil vannføringen være noe høyere enn før på strekningen ned til samløpet med Stortverråga.

Tabellen under viser antall dager med vannføring større enn maksimal slukeevne og antall dager med mindre enn minste slukeevne tillagt planlagt minstevannføring ved inntaket i bekkeoverføringen i Stortverråga.

	Tørt år (1980)	Middels år (1984)	Vått år (1989)
Antall dager med vannføring > maksimal slukeevne	20	63	95
Antall dager med vannføring < planlagt minstevannføring + minste slukeevne	15	10	0

Antall dager med vannføring større enn maksimal slukeevne og antall dager med mindre enn minste slukeevne tillagt planlagt minstevannføring ved inntaket i Nedrevatn er ikke aktuelt da dette benyttes som reguleringsmagasin.

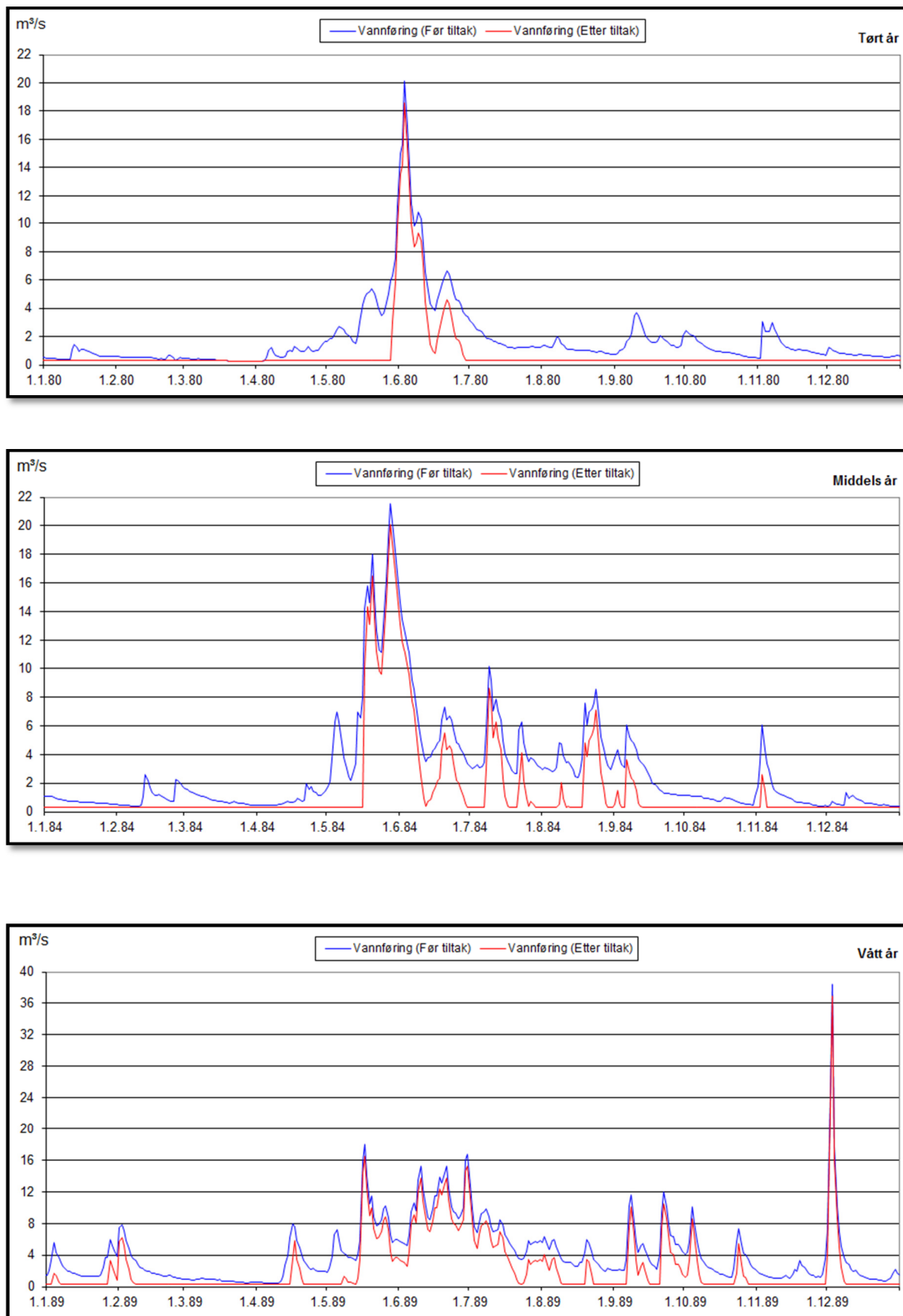
Det vil imidlertid jevnlig være overløp over dammen – selv med optimal regulering - grunnet begrenset reguleringsvolum i Nedrevatn. Figur 3-2 viser overløp fra Nedrevatn i perioden 1961-2004 og tabellen under antall dager med overløp i de tre typiske årene.

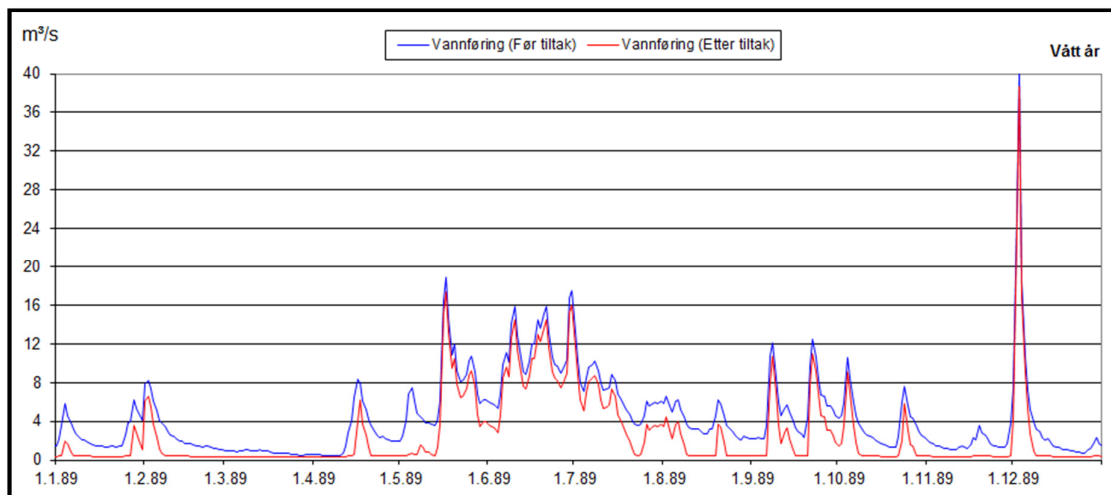
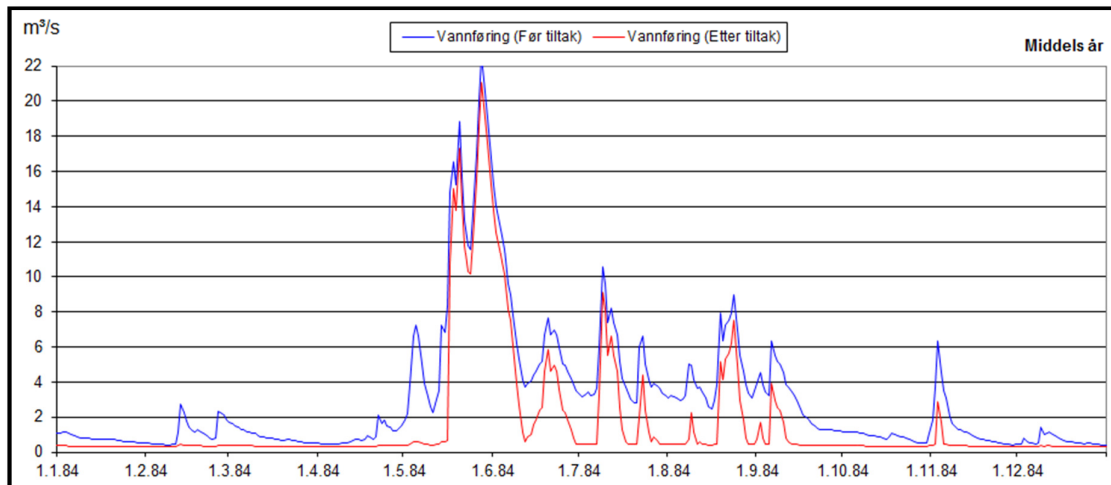
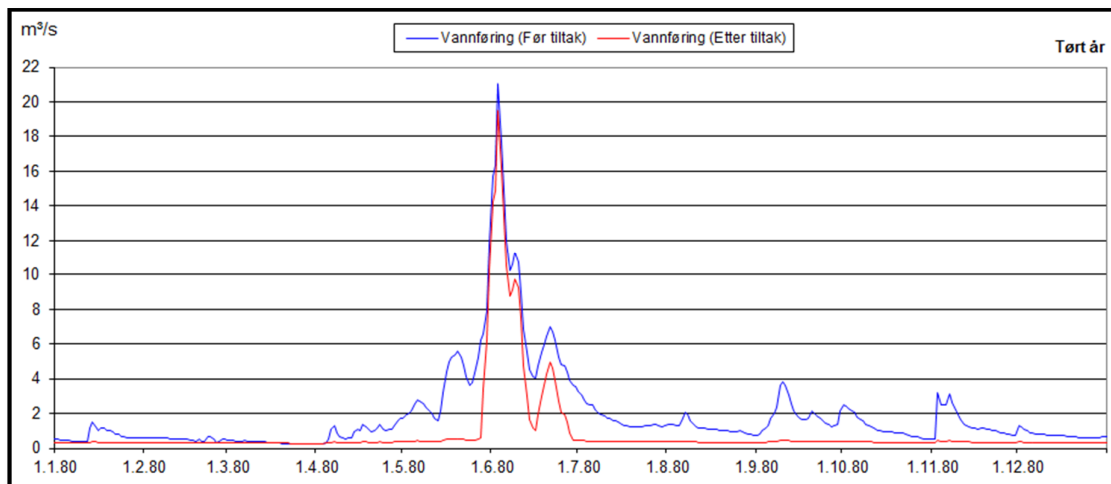
Figur 3-2 Overløp fra Nedrevatn i perioden 1961-2004

	Tørt år (1980)	Middels år (1984)	Vått år (1989)
Antall dager med overløp fra Nedrevatn	32	104	157

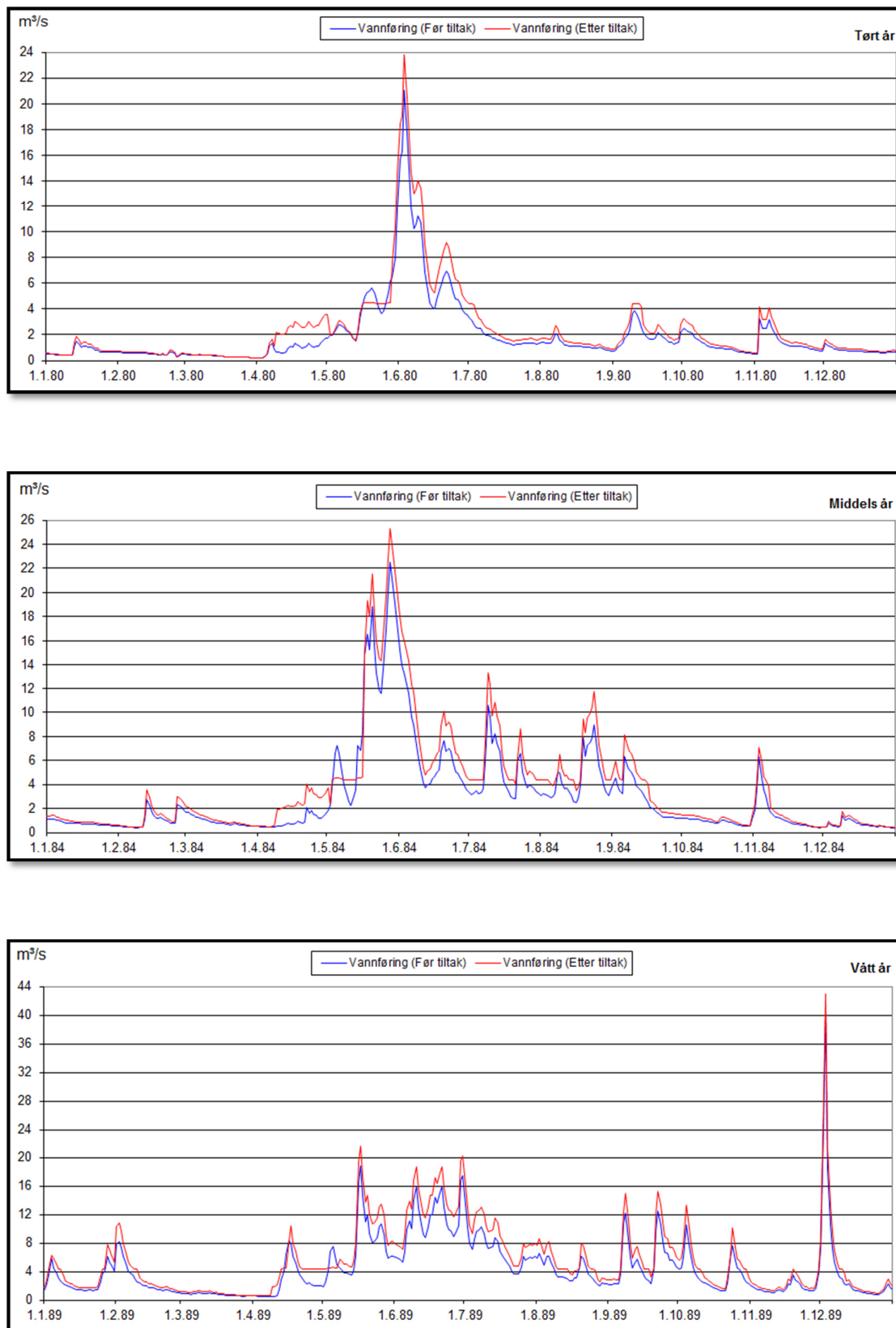
Det er også plukket ut tre typiske år som vises i figurform, et tørt år (1980), et år med midlere forhold (1984) og et vått år (1989). Det er viktig å være klar over at selv om for eksempel 1980 i sum var et tørt år, betyr ikke dette at det var lave vannføringer gjennom hele året, tilsvarende gjelder for "middelåret" 1984 og det våte året 1989. Disse diagrammer er vist på de neste sider i Figur 3-3 - Figur 3-8.

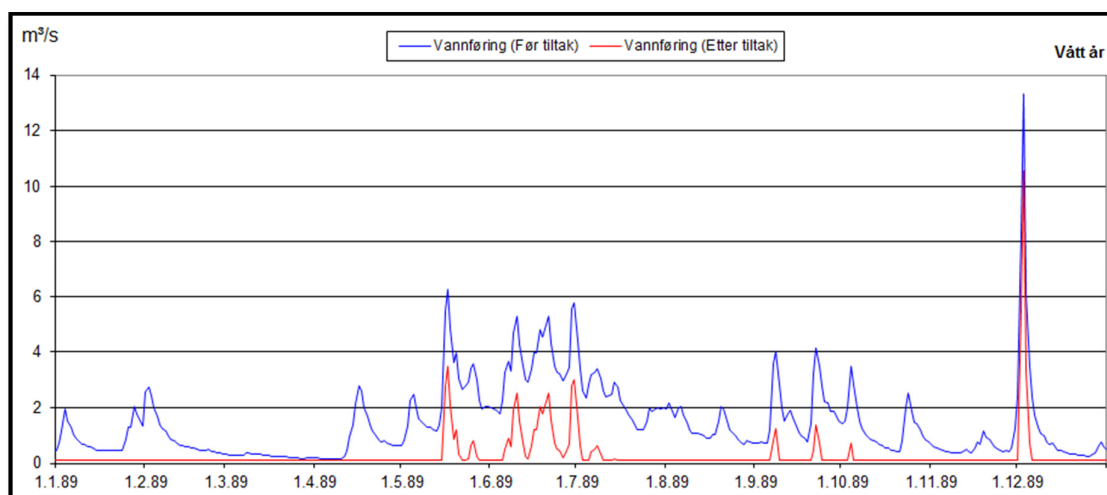
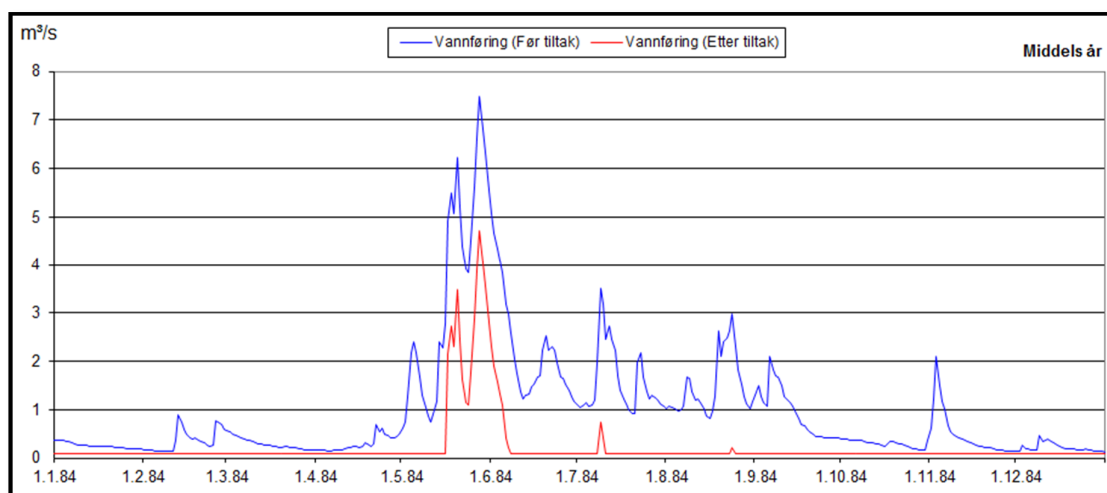
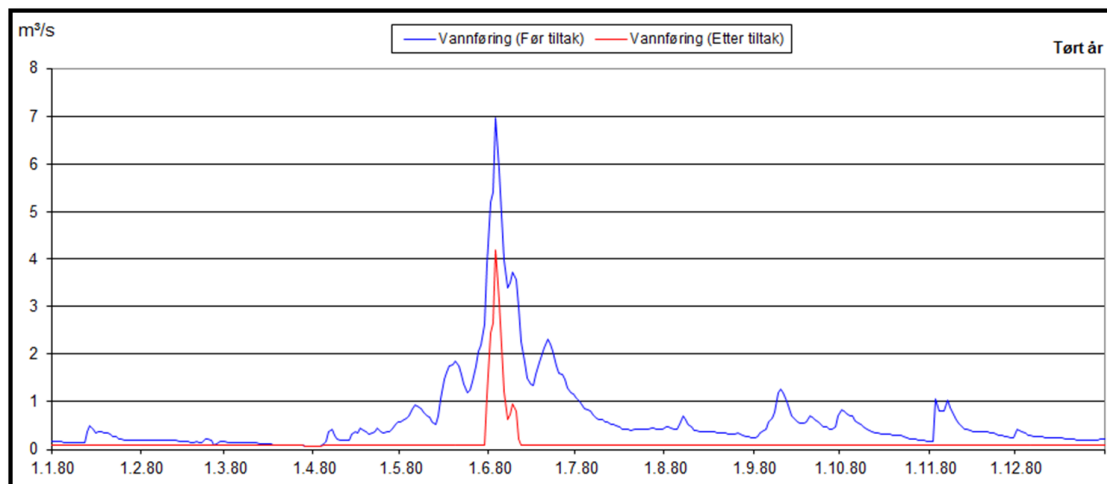
Figur 3-3 Beregnet vannføring før og etter utbygging, i Laksåga rett nedstrøms inntak i Nedrevatn (Punkt 1), i et tørt år (1980), et "middels" år (1984) og et vått år (1989).

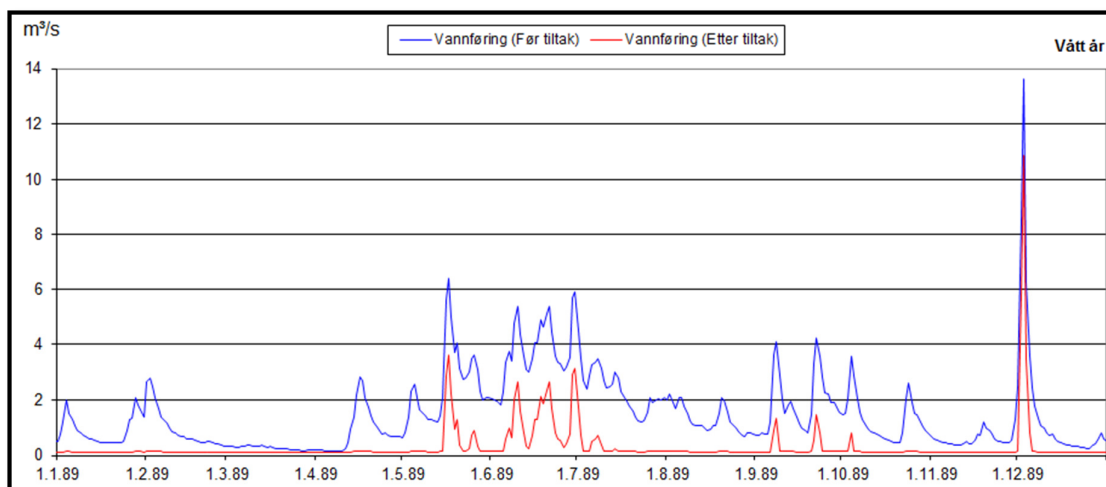
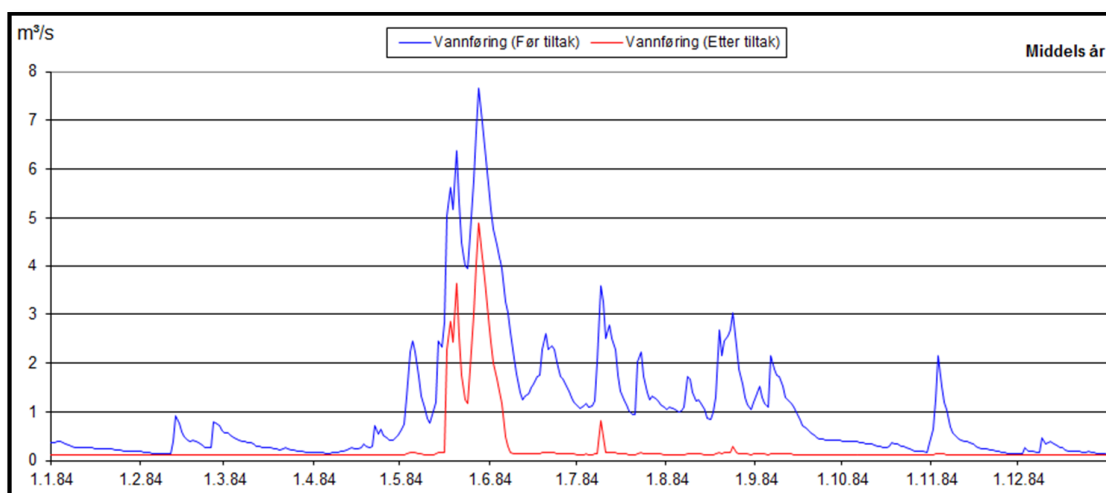
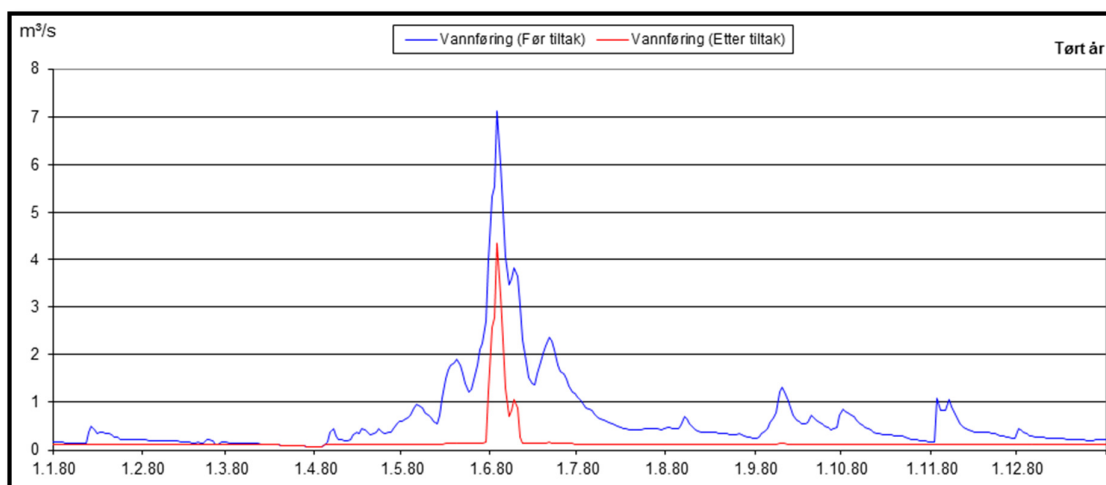
Figur 3-4 Beregnet vannføring før og etter utbygging, i Laksåga rett oppstrøms utløp av kraftverk (Punkt 2), i et tørt år (1980), et "middels" år (1984) og et vått år (1989).

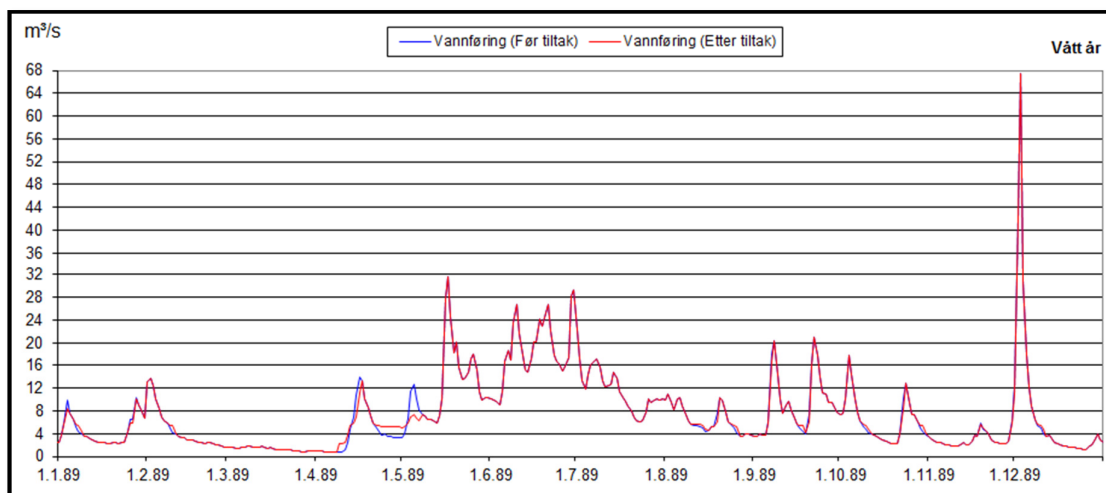
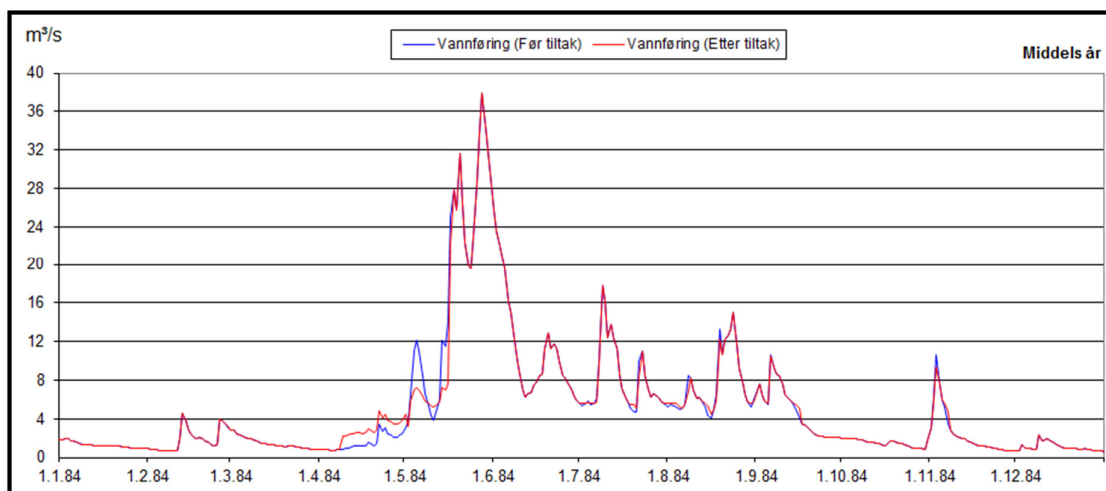
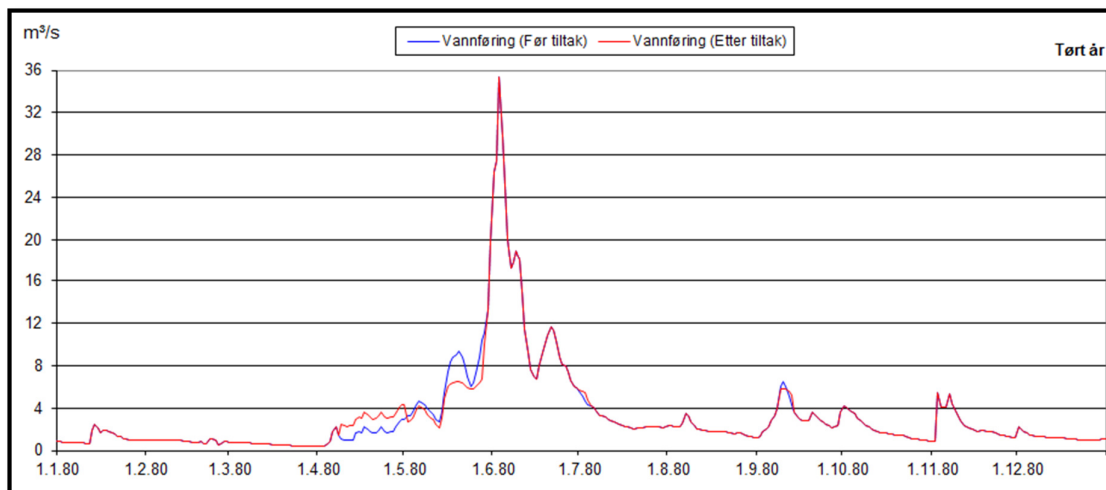
Figur 3-5 Beregnet vannføring før og etter utbygging, i Laksåga rett nedstrøms utløp av kraftverk (Punkt 3), i et tørt år (1980), et "middels" år (1984) og et vått år (1989).

Figur 3-6 Beregnet vannføring før og etter utbygging, i Stortverråga rett nedstrøms bekkeinntak (Punkt 4), i et tørt år (1980), et "middels" år (1984) og et vått år (1989).

Figur 3-7 Beregnet vannføring før og etter utbygging, i Stortverråga rett oppstrøms samløp med Laksåga (Punkt 5), i et tørt år (1980), et "middels" år (1984) og et vått år (1989).

Figur 3-8 Beregnet vannføring før og etter utbygging, i Laksåga rett før utløp i Øvrevatn (Punkt 6), i et tørt år (1980), et "middels" år (1984) og et vått år (1989).

3.1.2 Hydrologiske virkninger av tiltaket – Vannstand

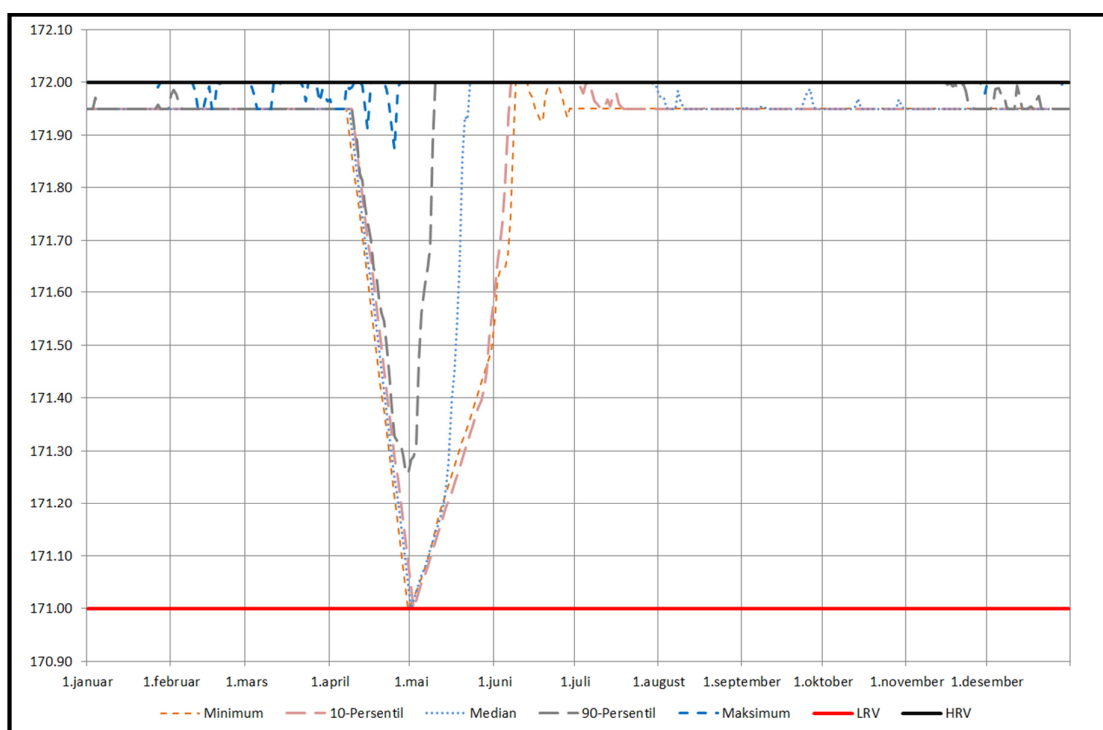
Nedrevatn er planlagt benyttet som reguleringsmagasin med LRV på 171,0 m.o.h. og HRV på 172,0 m.o.h. Dette utgjør en beskjeden reguleringshøyde på 1 meter. Nedrevatn har et overflateareal på 1,42 km², magasinivolum utgjør dermed 1,42 mill.m³.

Vannet er ikke regulert tidligere, men fraføringer fra store oppstrøms brefelt gjør at vannstandsvariasjonene i dag er betraktelig mindre enn før denne fraføringen. Den omsøkte reguleringshøyden er godt innenfor tidligere naturlige vannstandsvariasjoner.

Det eksisterer ikke vannstandsregistreringer fra dette vannet slik at førtilstanden ikke kan beskrives annet enn i generelle vendinger.

Det er foretatt produksjonssimuleringer med vannhusholdningsmodellen Nmag som også modellerer vannstandsforholdene i magasinet under produksjonsforhold. Resultater av dette er vist i Figur 3-9.

Reguleringen har marginal effekt på avløpet i Laksåga, ved innløp i Øvrevatn. Tatt i betraktning størrelsen på Øvrevatn, på drøyt 11 km², antas ikke en utbygging av Laksåga å ha noen innvirkning på vannstandsforholdene i dette vannet.

Figur 3-9 Simulert magasinivannstand i Nedrevatn i perioden 1961-2004.

3.2 Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Det er gjort temperaturmålinger i Øvrevatnet (øst for tiltaksområdet), men det er ikke kjent at det er gjort temperaturmålinger i Laksåga eller Nedrevatnet.

Ved værstasjon 81680 i Saltdal, 81 m.o.h., viser månedsnormaler for middeltemperatur kuldegrader fra november til mars. Stasjon 82290 Bodø VI, 11 m.o.h., som ligger ved kysten, har tilsvarende periode fra desember til mars. Begge stasjonene ligger 50 - 60 km unna det aktuelle området, men kan gi indikasjoner på klimaforholdene.

Isforholdene er ukjente, men det antas at Nedrevatnet islegges om vinteren.

Det forventes ingen særlige endringer i forhold til vanntemperatur, isforhold og lokalklima i Nedrevatnet. Vannstanden søkes å holdes tilnærmet konstant nær HRV vinterstid. Det blir derfor svært liten vannstandsvariasjon gjennom denne perioden i forhold til tidligere, med unntak av en gradvis nedtapping mot LRV under vårmeltingen. LRV er dog kun én meter under HRV.

Temperaturen i elven på den berørte strekningen kan bli noe lavere om vinteren og noe høyere om sommeren, grunnet mindre vannføring.

Tiltaket vurderes å ha ubetydelig konsekvens.

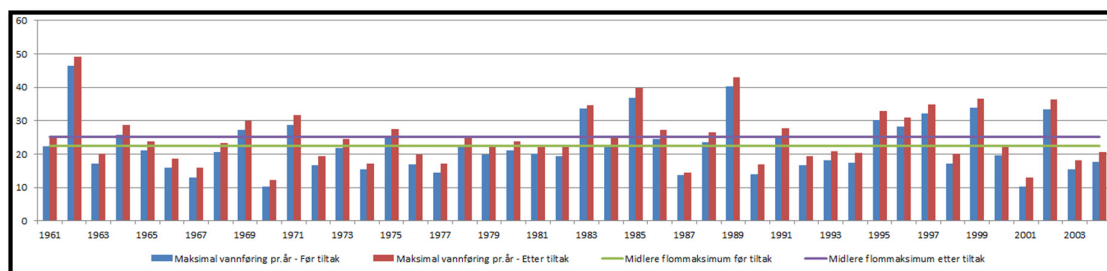
3.3 Grunnvann, flom og erosjon

Det er ikke kjent at det er kartlagt grunnvannsressurser i området, og flomforhold i vassdraget er heller ikke kjent.

Dagens flomvannføringer er i dag marginalt økt på strekningen mellom utløpet av kraftverket og samløpet med Stortverråga som følge av overføringene.

Etter utbygging vil forholdene på den utbygde strekningen, mellom inntak og utløp, bli redusert med opptil 4,56 m³/s som følge av at noe av vannføringen tas inn til kraftverket. Etter samløpet med Stortverråga vil flomforholdene være tilnærmet uendret.

I Figur 3-10 er maksimal flomvannføringer og middelflom i vassdraget vist for perioden 1961-2004 for strekningen rett nedstrøms kraftverket.

Figur 3-10 Maksimal flomvannføring pr.år og middelflom ved utløpet av Laksåga kraftverk.

Tiltaket vurderes å ha ubetydelig konsekvens.

3.4 Skredfare

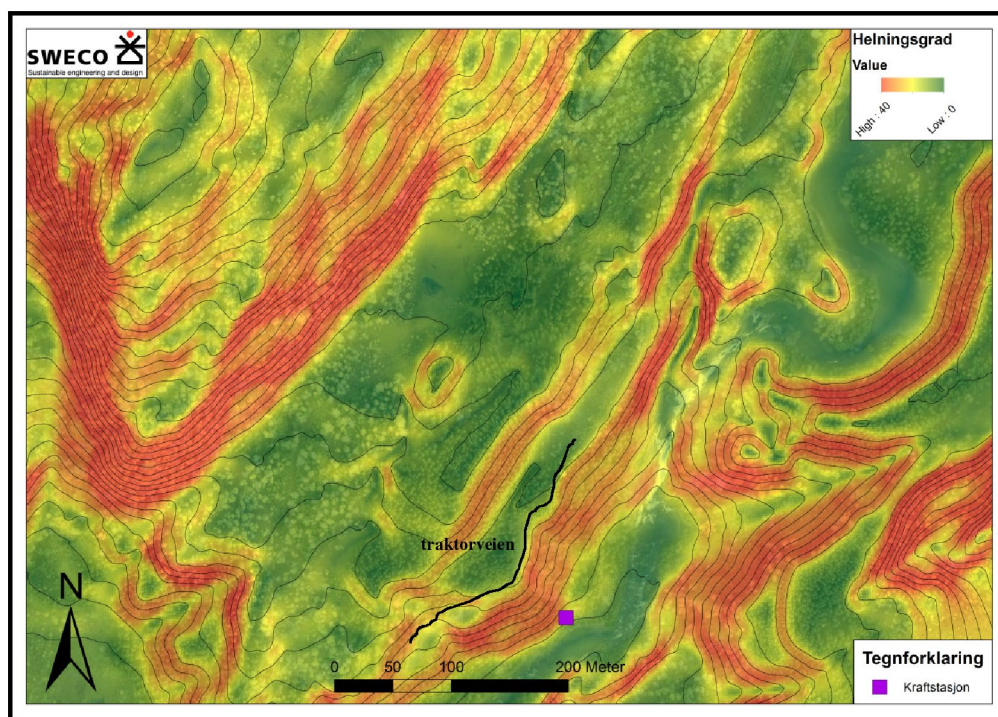
Både kartdatabasen fra NGI og NVE er benyttet til å vurdere mulig skredfare i området. Skredenfaren er utdypet i rapport i Vedlegg 4.

En traktorvei ligger cirka 50 meter ovenfor Laksåga kraftstasjon. Helningen av terrenget ovenfor planlagt Laksåga kraftstasjon og under denne traktorveien overskrider den kritiske helningsvinkelen på 30°, med helningsgrader i gjennomsnitt på mellom 30 og 50 grader (Figur 3-11). Det anses som sannsynlig for at det er mulighet for utglidning/skred i dette området (Figur 3-12 og Figur 3-13).

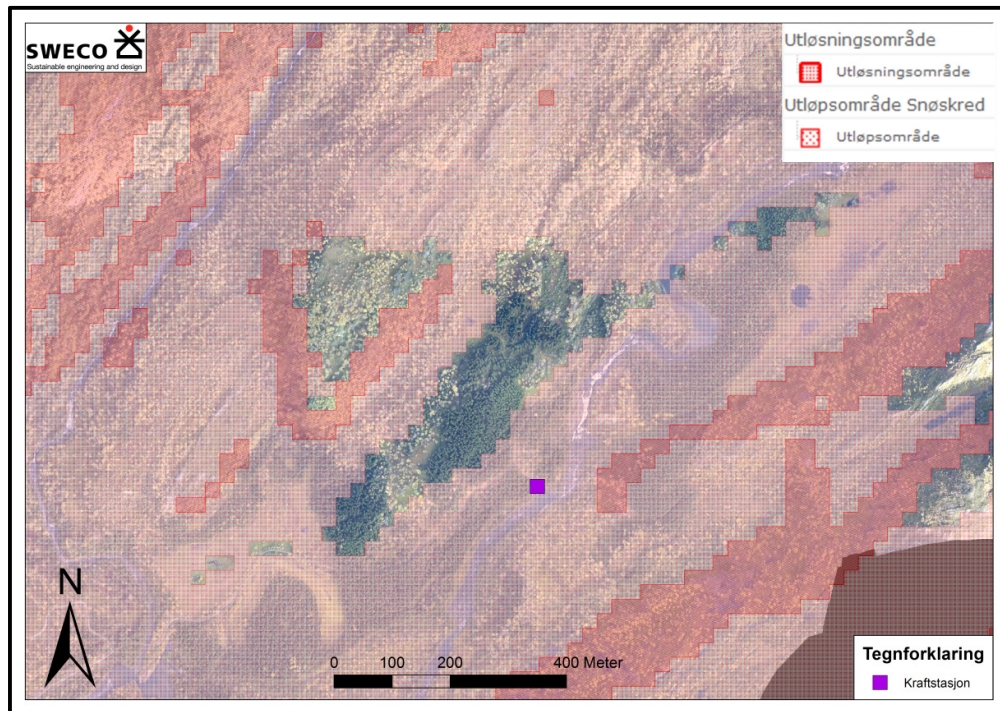
Jordskred og snøskred er vurdert som de største risikoene for Laksåga kraftstasjon. Det er forventet at risikoen vil øke i fremtiden grunnet klimaendring. Sannsynlighet for at et jordskred og snøskred når kraftstasjonen er vurdert på 1/200 år.

Vi anbefaler å opprettholde trær (og eventuell å plante ytterligere trær) i terrenget ovenfor kraftstasjonen. Dette vil opprettholde stabiliteten av området. Det er også anbefalt å vurdere drenering og vektbelastning på traktorveien ovenfor kraftstasjonen.

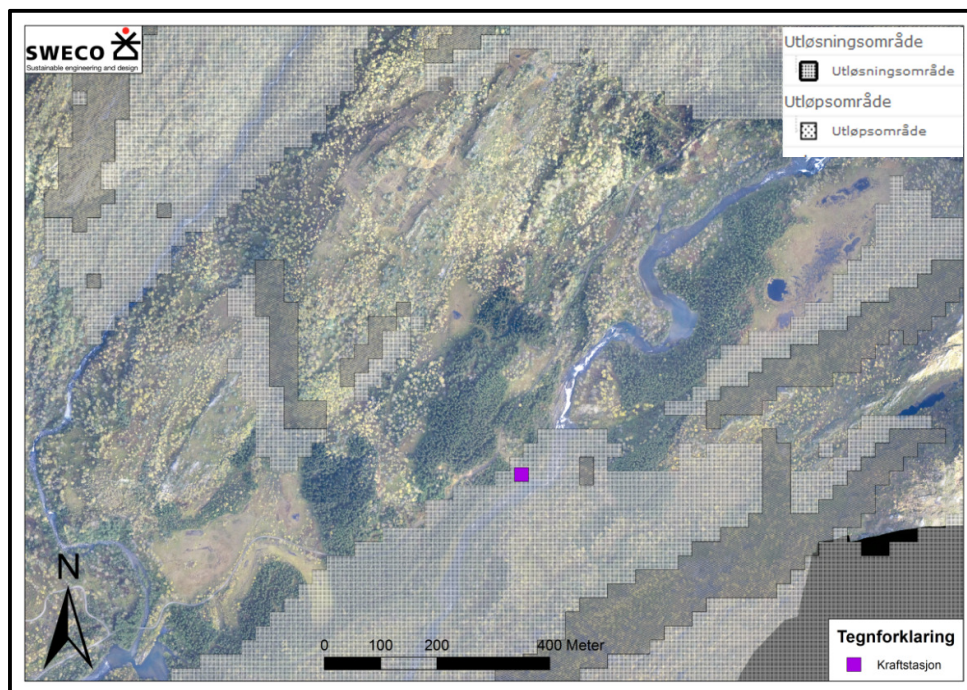
Det anses ikke som nødvendig å ta hensyn til skredfare i utformingen av kraftstasjonen. Og det ser ikke ut at andre del av planområdet vil bli berørt av et skred (mikrotunnel, boret vannvei og rør vil ligge under bakken).

Figur 3-11 Helningsgrader rundt Laksåga kraftstasjon (1m-kvoter).

Figur 3-12 Utløpsområder (gjennomsiktig rød) og utløsningsområder (mørk rød) for snøskred rundt Laksåga kraftstasjon (Kilde: NGI & NVE)

Figur 3-13 Steinsprang rundt Laksåga kraftstasjon (kilde: NGI & NVE, skredfare Atlas).

3.5 Rødlistearter

Det ble ikke gjort funn av rødlistede arter (jf. Kålås m.fl., 2010) under feltarbeid. Det er heller ikke gjort registrering av rødlistearter i området i tidligere undersøkelser, eller i offentlige databaser.

Området ble grundig undersøkt i felt. På lokaliteter der det var potensial for rødlistearter knyttet til fuktige miljøer langs elver og bekker ble moser, lav og sopp samlet inn for nærmere analyse ved hjelp av stereolupe. Vi vurderer derfor sannsynligheten for funn av rødlistearter i området som lavt.

Manglende funn av rødlistearter kan ha flere grunner, men skyldes trolig at området er dominert av relativt harde bergarter, og at karbonatene i den kalkholdige skiferen i dalbunnen ser ut til å være tungt løselige. Dette gir dårlige næringsbetingelser for kravfulle vekster. Eksisterende overføring av vann til Siso kraftverk har også medført at vannføringen er kraftig redusert, og dette kan ha gjort at enkelte sjeldne fuktighetskrevenne arter langs vannstrengen har gått ut.

Tiltaket vurderes å ha ubetydelig konsekvens.

3.6 Terrestrisk miljø

Det er utarbeidet en egen miljørapport² i forbindelsene med planleggingen av utbyggingen av Laksåga kraftverk. For utdyping av verdiene og konsekvensene for flora og fauna, henvises det til denne (Vedlegg 7).

3.6.1 Dagens situasjon

Flora

Berggrunnen i området er for det meste relativt hard glimmerskifer. Langs Stortverrågas dalføre ligger det et lag med kalksilikatholdig skifer i dalbunnen. Det er likevel liten kalkvirkning. Jordbunnsforholdene er derfor sure til svakt sure i hele influensområdet.

Nedenfor det planlagte kraftverket i Laksåga, og oppover langs de nedre og flate partiene av Store og Litlverråga vokser det godt utviklede utforminger av gråor-heggeskog (C3). Dette understrekes blant annet av et godt innslag av hegg (*Prunus padus*) og rips (*Ribes spicatum*). De fire store bregnene skogburkne (*Athyrium filix-femina*), saueteig (*Dryopteris expansa*), strutseving (*Matteuccia struthiopteris*) og ormeteg (*Dryopteris filix-mas*) er alle representert. Andre høystauder som finnes i mengder er mjøddurt (*Filipendula ulmaria*) og turt (*Cicerbita alpina*). Den mer kravfulle arten tyrihjelme (*Aconitum lycoctonum*) finnes også spredt i disse skogene. Blant moser og lav ble det gjort typiske funn for skogstypen. Palmemose (*Climacium dendroides*) og storkransmose (*Rhytidiadelphus triquetrus*) er vanlige. Dette er kravfulle arter som kun vokser i de mest produktive skogene på disse breddegrader. Den epifyttiske laven *Caloplaca luteoalba* (slekten har ikke fått norske navn) ble observert på en trestamme. Denne arten er relativt sjelden i Norge. Elghornslav (*Pseudevernia furfuracea*) ble også observert i flomskogen langs Stortverråga. Denne arten er relativt vanlig i Sør Norge og nordover til Trøndelag. I Nordland er arten spredt utbredt på de mest gunstige lokalitetene. Nordgrensen er i Narvik.

Gråor-heggeskoger er svært produktive systemer og har ofte en høy diversitet av andre organismegrupper som insekter og fugler. I henhold til DN håndbok nr. 13 er naturtypen gråor-heggeskoger og høystaudeskoger nasjonalt prioritert. Størst verdi har godt utviklede og store sammenhengende arealer. Utformingene langs Laksåga er godt utviklet og har regional verdi (viktig, B). Tiltaket berører imidlertid kun utkantene av forekomsten som strekker seg langs Laksåga helt fra

² Laksåga kraftverk i Fauske kommune i Nordland fylke. Miljørapport med biologisk mangfold.

utløpet i Øvrevatnet og opp til den første store fossen der kraftverk er planlagt. I forbindelse med tiltaket er det først og fremst bortfall av vannet i Stortverråga som skaper konflikt med denne skogstypen.

Figur 3-14. Laksåga nede på elveflaten nær samløp med Litjverråga. Skogen på begge sider er tett og produktiv gråor-heggeskog med typiske kravfulle arter som rips (*Ribes spicatum*) og mosene storkransmose (*Rhytidiadelphus triquetrus*) og palmemose (*Climacium dendroides*). Foto © Geir Arnesen.

Over de flate partiene i Laksågas dalføre er det en veksling mellom de vanlige skogstypene blåbærskog (A4), småbregneskog (A5) og enkelte fragmenter av høystaudeskog (C2). Rørtraseen fra Stortverråga er i konflikt med disse skogstypene. Store innslag av bregnen bjønnkam (*Blechnum spicant*) understreker det oseaniske preget i skogen generelt. Blåbærskogen har vanlige lyngarter som blåbær (*Vaccinium myrtillus*), blokkebær (*Vaccinium uliginosum*) og røsslyng (*Calluna vulgaris*). Det er også mye smyle (*Avenella flexuosa*) og skrubbebær (*Chamaepericlymenum suecicum*). Blant moser, lav og sopp er det få nevneverdige samfunn, og kun trivielle arter ble observert. Ved området der knutepunkt mellom rør fra Stortverråga og Litltverråga planlegges, er det imidlertid en gruppe med svært gamle og grove ospetrær. På disse ble det observert ospeildkjuke (*Phellinus tremulae*). Ellers er knuskkjuke (*Phellinus fomentarius*) den vanligste vedboende soppen i området.

På noe friskere jordsmonn går vegetasjonen over i småbregneskog. Mange av de samme artene går igjen her, men er mindre dominerende. I stedet er det de små bregnene fugletelg (*Gymnocarpium dryopteris*) og hengeving (*Phegopteris connectilis*) som dominerer. Spredte grupper av skogburkne (*Athyrium filix-femina*) og andre høystauder finnes på fuktigere og klimatisk gunstige plasser.

Figur 3-15. Bildet viser et eksemplar av ospeildkjuke (*Phellinus tremulae*) fotografert på en stor og gammel osp i nærheten av Stortverråga på ca. kote 160. Over kjuken vokser en koloni av en art i moseslekta bustehette (*Orthotrichum sp.*). Foto © Geir Arnesen.

Figur 3-16. Bildet viser et parti fra den vanlige skogen i området med en populasjon av den oseaniske arten bjønnkam (*Blechnum spicant*). Foto © Geir Arnesen.

Alle disse skogstypene er vanlige i hele landet, og spesielt i Nord- Norge. Det vanligste treslaget er bjørk, med noen spredte individer av rogn (*Sorbus aucuparia*). Det må også nevnes at planområdet frem til 1993 ble benyttet som beiteområder. Skogen er derfor fremdeles i en gjengroingsfase, og høystauder kan derfor få større utbredelser om noen år.

Det er generelt få myrer i området, men de få som finnes kan alle betegnes som fattige fastmattemyrer (K3). Denne myrtypen er svært vanlig i de mer oseaniske delene av nordboreal vegetasjonssone. Dominerende arter er rome (*Nartheicum ossifragum*), blåtopp (*Molinia coerulea*) og duskull (*Eriophorum angustifolium*).

Vegetasjon knyttet til Laksåga

De øvre delene av elva er preget av mye hardt berg som er blottet. Det er nesten ikke vegetasjon knyttet til disse delene av elva. I et gjel rett nedenfor utløpet av Nedrevatnet er det imidlertid en del store jettegryter. På bergene vokser det forholdsvis mye heigråmose (*Racomitrium lanuginosum*). Lenger nede finnes også bergfrue (*Saxifraga coryledon*).

På ca. kote 120 er det en stor foss med fritt fall som kaster seg ned i en ganske stor kulp. På nordsiden av kulpenn inn mot fossen er det en fosseeng. Vegetasjonstypen fosseeng (Q4) er en funksjon av gradienter i kald fossesprut og kalde lokale vinder som dannes av fossen. I de våteste partiene som konstant blir dusjet av store mengder vann vokser det fuktkevende vegetasjon med mye jåblomst (*Parnassia palustris*) og myrmelke (*Epilobium palustre*).

Figur 3-17. Fosseeng på ca. kote 120 i den øverste fossen som blir berørt av tiltaket. Dette er også den eneste fossen som har ordentlig fritt fall i vannmassene. Fosseenga har utviklet sonering og er bedre utviklet enn mange av de andre fosseengene som blir berørt av ulike kraftutbygginger. Foto © Geir Arnesen.

Figur 3-18. Eksponerte berg i Laksåga med den vanlige mosearten rødmesigmose (*Blindia acuta*). Foto © Janne Horn Erath.

I mellomsonen finnes det marigress (*Hierochloë odorata*), smårapp (*Poa pratensis* ssp. *subcaerulea*) og hvitbladtistel (*Cirsium heterophyllum*). De to førstnevnte er beitemarksarter som vitner om at dette er en rimelig godt utviklet fosseeng med typiske eng-arter. En del kratt av sølvvier (*Salix glauca*) og lappvier (*Salix lapponum*) danner overgang mot skogen. Fosseeng er en prioritert naturtype i henhold til DN håndbok nr. 13. I henhold til "Truede vegetasjonstyper i Norge" er vegetasjonstypen betegnet som sårbar. Naturtypen *fosseeng* og *fosseberg* er i Norsk Rødliste for Naturtyper 2011³ vurdert å være nær truet (NT). Fosseengen på ca. kote 120 er vurdert å være viktig (verdi B).

De andre fossene lenger nede i Laksåga har ingen fosseenger, men en relativt artsrik flora av moser på bergene i ulik avstand fra vannet. Nærmest vannstrømmen på overspruttede berg vokser noen marginale samfunn av rødmesigmose (*Blindia acuta*). Noe lenger bort fra vannet, på steder med stille vann eller som bare får sporadisk vannsprut vokser imidlertid en rekke arter knyttet til elver og fosser. Eksempler er ranksnømose (*Anthelia julacea*), knippegråmose (*Racomitrium fasciculare*) og sildremose (*Dichodontium pellucidum*).

I en fossesprutsone i den nederste fossen, rett over der kraftverket er planlagt, finnes den relativt sjeldne laven skjørnever (*Peltigera frippii*). Denne arten er typisk for elvekanter og i følge Norsk Lavdatabase er dette det første funnet i Nordland fylke. Arten ble også observert langs Litjverråga.

Vegetasjon knyttet til Stortverråga

De nedre delene av Stortverråga renner over elveflaten i dalbunnen. Løpet er preget av middels store rullesteiner med ganske stor diversitet av moser. Krypsnømose (*Anthelia juratzkana*), flekkmose (*Blasia pusilla*), rødmesigmose (*Blinia acuta*) torvdymose (*Gymnocolea inflata*) og oljetrappemose (*Nardia scalaris*) er alle vanlige på våte og tørrere steiner.

³ Oversikt over rødliste for naturtyper er utarbeidet i 2011, og finnes på www.artsdatabanken.no.

Lenger oppe i dalen går elva over den lokale berggrunnen i en ganske dyp og vanskelig tilgjengelig kløft. Her er det mindre moser, men de er de samme artene som lenger nede. I tillegg er en del moderat basekrevende karplanter vanlige, som for eksempel rødsildre (*Saxifraga oppositifolia*), gulsildre (*Saxifraga aizoides*) og fjellfrøstjerne (*Thalictrum alpinum*). Bekkekløfta har ellers snøleiepreget vegetasjon med for eksempel svarttopp (*Bartia alpina*), fjellskrinneblomst (*Arabis alpina*) og fjellsyre (*Oxyria digyna*).

Bekkekløfter er blant de prioriterte naturtypene i Norge. Kløfta langs Stortverråga virker imidlertid ikke spesielt verdifull, da den har relativt lav diversitet av karplanter og ingen uvanlige eller spesielle vegetasjonssamfunn.

Fauna

Det er ikke gjort registreringer av fauna i området tidligere. Det er derfor ikke så mye data å vise til. En del av småfossene i elvene er antakelig gode hekkelasser for fossekall (*Cinclus cinclus*), og arten ble også observert i de øvre delene av Laksåga. Havørn ble sett sirkende over dalføret til Stortverråga, men det er uvisst om arten hekker i området. Orrfugl ble også observert i nærheten av Stortverråga.

Av pattedyr er det elg i området. Tre elger ble observert i hoveddalen, og ytterligere to individer oppe ved Nedrevatnet. Det jaktet elg i dalføret. Det selges også jaktkort for småvilt, og salget har tatt seg opp de siste årene.

Det skal også være bever i området (Hilde Holtan pers. med.).

Det er ingen registreringer av rovvilt i området i rovbasen til DN (www.dirnat.no).

Figur 3-19. Elg fotografert i den nordlige dalsiden av Laksågas dalføre under befaringene. Foto © Geir Arnesen.

Konklusjon verdi

Verdien av området med tanke på flora og fauna er over middels. Verdien er knyttet til forekomsten av en godt utviklet fosseeng i hovedvassdraget Laksåga. Videre er det godt utviklet gråor-heggeskog på elflatene noe nedenfor kraftverket, samt langs de nedre og flate partiene av Stortverråga. Det er relativt god diversitet av moser i disse elvene med typiske arter. Lavarten skjørnever vokser langs kanten av Litlverråga i den nederste fossen og i den nederste fossen i Laksåga. Dette er de eneste kjente lokalitetene i Nordland. Skorpelaven *Caloplaca luteoalba* som ble observert på en trestamme langs de nedre delene av Stortverråga er også ny for Nordland, og er sjelden i resten av landet.

Det virker som om dalføret har gode bestander av ulike typer vilt. Ingen rødlistede enkeltarter har kjente forekomster i influensområdet.

Verdi: Middels til stor

3.6.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen

Anleggsfasen kan føre til forstyrrelser for eventuelle rovfugler i området. Spesielt forstyrrelser i hekketiden kan være negativt da dette kan føre til avbrutt hekking. Støy i anleggsperioden kan også holde elg og annet vilt på avstand i denne perioden. Graving og sprengning for å legge rørgate vil fjerne vegetasjonen i dette området. Disse arealene vil imidlertid revegeteres.

I driftsfasen vil tørlegging av de tre elveløpene ha konsekvenser for både vegetasjonstypen fosseeng og enkeltarter av karplanter, typiske moser og noen lav. Minstevannføring er derfor sentralt for å redusere det negative omfanget. Den terrestriske faunaen blir ikke mye berørt av tiltaket. Unntaket er fossekall som antakelig ikke vil bruke elvene i samme utstrekning som i dag. Omfanget i forhold til biologisk mangfold vurderes til noe under middels negativt.

Strøm fra kraftverket er planlagt ført i jordkabel som legges i eksisterende vei til Øvervatnet, videre i sjøkabel over vannet til Sjønstå, og videre derfra i luftlinje nedenfor Sjønstå gård til trafo-stasjonen på Sjønståmoen. I dette området finnes allerede flere luftlinjer. Anlegg og drift av nettilknytning anses ikke å ha betydelige konsekvenser for naturmiljø.

En samlet vurdering av områdets verdi i forhold til biologisk mangfold og tiltakets omfang gitt at avbøtende tiltak blir gjennomført gir middels negativ konsekvens.

Tiltaket vurderes å ha middels negativ konsekvens, forutsatt at tiltaket gjennomføres med den planlagte minstevannføring.

3.7 Akvatisk miljø

Det er utarbeidet en egen miljørapport⁴ i forbindelsene med planleggingen av utbyggingen av Laksåga kraftverk. For utdyping av verdiene og konsekvensene for fisk og ferskvannsbiologi, henvises det til denne (Vedlegg 7).

3.7.1 Dagens situasjon

Nedrevatn

Nedrevatn ligger på 171 m.o.h. Det er tre innløpselver, hvorav to er regulert. Det er ørret og røye i innsjøen. Ørreten gyter i alle innløpselvene, mens røya benytter gyteplasser i innsjøen.

Det ble kun fanget fire røyer under prøvefisket. Disse var av middels kvalitet med en gjennomsnitts K-faktor på 0,72. Fangsten pr innsats var lav, to røye pr 100 m² garnareal. I følge kjentmann Torbjørn Pedersen er det normalt med fangst på 3-5 kg pr garnnatt i slutten av juli, og snittvekten på fisken som fanges er ca. 300 gr. Det er sjelden man får stor røye i vannet. Røyebestanden i vannet karakteriseres som en bestand med lav til middels kvalitet.

Ørretbestanden er dominert av individer med vekt mellom 200-500 gram, men det forekommer betydelig større ørret i innsjøen (opp mot 2-3 kg). Kvaliteten på ørreten i Nedrevatn karakteriseres som middels-dårlig.

⁴ Laksåga kraftverk i Fauske kommune i Nordland fylke. Miljørapport med biologisk mangfold.

Nedrevatn har i hovedsak en verdi for folk med tilknytning til Norddalen. Innsjøen brukes relativt lite av tilreisende sportsfiskere på grunn av dårlig tilgjengelighet. Det er ingen spesielle forhold knyttet opp mot fiskebestandene i Nedrevatn som avviker fra det som er normalt for denne type innsjø i omkringliggende område. Innsjøen har en lokal/liten verdi.

Verdi: Liten

Laksåga mellom Nedrevatn og Storfossen

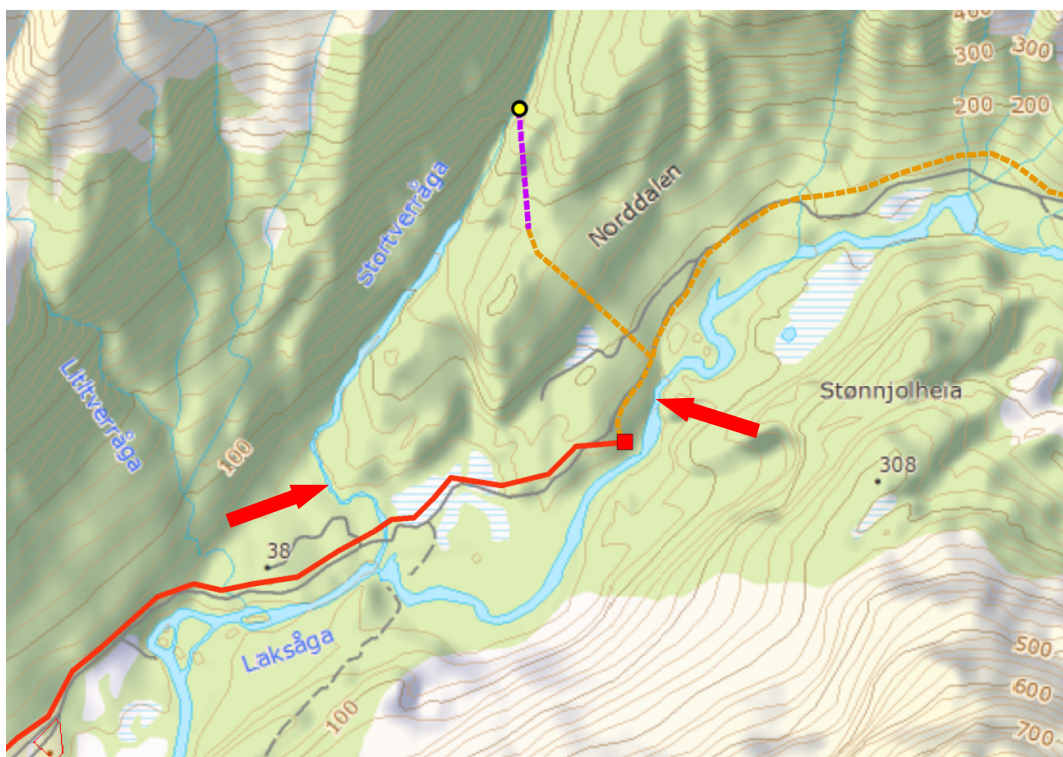
Fiskebestanden ble undersøkt høsten 2007. Strekningen består av fire korte strekninger, som er atskilt med fossefall. Dette gjør det umulig for fisk å vandre oppover i vassdraget. Strekningene er dominert av rolige kulper som dannes av naturlige ”terskler”. Bunnsubstratet på strekningene mellom fossene er dominert av grov stein og grus. Det er begrenset med gytemuligheter.

Strekningen har en meget begrenset ørretbestand. Funn av årsyngel viser at det foregår naturlig reproduksjon. Strekningens karakter gjør at det sannsynligvis kun blir små bestander på hver delstrekning, noe elfisket bygger opp under. Verdien er liten. Det er kun sporadisk fiske på strekningen.

Verdi: Liten

Figur 3-20. Vandringshindre i Stortverråga ca. 400 m oppstrøms utløpet i Laksåga (t.v.) og Laksåga, Storfossen (t.h.).

Figur 3-21. Vandringshindre i Stortverråga og Laksåga.

Laksågas anadrome del

Fiskebestandene er i følge Fylkesmannen i Nordland (Sæter 1996) sterkt påvirket av tidligere utbygging. Ungfisktetthet som ble kartlagt i 1995 er lave – middels. Det ble i år 2000 elektrofisket på syv lokaliteter i Laksåga, og tettheten varierte mellom 2-19 fisk pr 100m². I denne undersøkelsen ble det også fanget noen få lakseyngel. Høsten 2000 ble det foretatt en gytefiskregistrering, og det ble observert 68 fisk. Av disse ble 56 fisk anslått til å være gytemodne sjøørret. Det ble ikke observert laks. Fisketellingen ble gjennomført sent på høsten, og man antok at gyting var over og observasjonene må derfor ses på som minimumstall.

Strekningen er dominert av stor stein og blokk i øvre del, mens den midtre delen av elva er dominert av liten – middels stor stein. Nederste del av elva er dominert av sand og grus. De beste gyte- og oppvekstforholdene finnes i de midtre delene av elva. Ved det planlagte utløpet er det en middels god oppvekstsone, med begrensede gyteområder.

Det generelle tverrsnittet for Laksåga har en slak U-form, og er sårbar for sterkt redusert vannføring. På anadrom strekning har Elkem, som er regulant for Siso kraftverk, bygget terskler nedstrøms samløpet med Stortverråga for å kompensere for vann som er ført bort fra nedbørsfeltet. Dette tiltaket er gjennomført som en erstatning for det tidligere pålegget om å sette ut 15 000 yngel av laks og sjøørret. Tersklene ble bygget i 1996. Tersklernes overløp er dimensjonert ut fra en vannføring på 1,5 m³/s som skal gi nok dybde til at fisken kan passeres disse i perioden 15.8 – 30.9. Disse tersklene har ført til at områder som er influert er mindre følsomme for redusert vannføring.

Sulitjelmavassdraget har gode bestander av sjøørret og til dels laks. Fiske er imidlertid begrenset på grunn av gruvedrift og forurensning med tungmetaller. Laksåga bidrar i liten grad som gyte- og oppvekstområde for sjøørretbestanden i Sulitjelmavassdraget.

Laksåga har en verdi som et anadromt vassdrag. Det har ikke vært drevet sportsfiske av betydning utover det som foretas av folk med tilknytning til den tidligere bosetningen i dalen. Vassdraget er sterkt berørt av tidligere vassdragsreguleringer, og bidrar i liten grad som gyte- og oppvekstområde for sjørøttestanden i Sulitjelmavassdraget. Verdien for vassdraget er liten.

Verdi: Liten

Stortverråga

I Stortverråga var det middels tetthet av ungfisk (ca. 24 og 30 pr 100 m²). Stortverråga er i den øvre delen opp mot et vandringshinder dominert av stor stein og blokk, og bekken har en trappetrinnsform ca. 100 meter nedstrøms. Her deler bekken seg i to løp med vekslende kulper og stryk. Fra samløpet av de to forgreiningene og ned til samløpet med Laksåga er det grunne stryk og noen enkeltkulper som dominerer bunnforholdene. Fisk kan vandre ca. 400 meter opp i Stortverråga. Bunnsubstratet er dominert av grov stein og blokk i den øvre delen opp mot vandringshinderet. Nedenfor stedet der bekken deler seg er bunnen dominert av grov grus med noe stor stein.

De to sidebekkene bidrar til rekrutteringsområder for anadrom fisk. Det er imidlertid små områder i forhold til hovedvassdraget, og de bidrar sannsynligvis med et beskjedent antall smolt pr år. Verdien blir liten.

Verdi: Liten

3.7.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen

I anleggsperioden kan det bli noe økt sedimenttransport i elva som følge av utvasking av jord og partikler som følge av anleggsarbeid.

Nedrevatn

Det er lagt opp til en 1 m regulering av Nedrevatn. Tappingen vil virke noe negativt på bunndyrsamfunnet i innsjøen. Innsjøens topografiske forhold gjør at den negative effekten vil være størst på innsjøens nord og østside, men disse arealene er relativt små. Reguleringen vil sannsynligvis føre til mer erosjon ved utløpet av Fonnelta, noe som kan påvirke gyteplassene til røye i negativ retning. Gytebekkene som ørreten bruker vil ikke i nevneverdig grad bli berørt.

Tiltaket vurderes til å ha liten til middels negativ omfang for fisk i Nedrevatn.

Inngrepet vurderes å ha liten negativ konsekvens for fiskebestandene i Nedrevatn.

Laksåga mellom Nedrevatn og Storfossen

Vurdering av tiltakets omfang med hensyn på fisk i Laksåga mellom Nedrevatn og Storfossen vurderes til å være liten til middels negativt omfang.

Inngrepet, forutsatt foreslått minstevannføringen på denne strekningen, vurderes å ha liten negativ konsekvens.

Laksågas anadrome del

Byggingen av et nytt kraftverk i Laksåga vil medføre noen negative konsekvenser for fiskebestandene i vassdraget. Det er imidlertid planlagt en minstevannsføring for strekningen som tar hensyn til de gjennomførte tiltakene.

Vurdering av tiltakets omfang med hensyn på fisk i Laksåga i Laksågas anadrome del vurderes til å være liten til middels negativ.

For anadrom del av Laksåga vurderes den foreslåtte utbyggingen å medføre liten negativ konsekvens, forutsatt at avbøtende tiltak gjennomføres.

Sidebekk Stortverråga

Utbyggingen vil medføre redusert vannføring i sidebekken på den anadrome strekningen. Det vil gi størst effekt på de nedre delene av bekken, og vil redusere produksjonspotensialet her.

Vurdering av tiltakets omfang med hensyn på fisk i Stortverråga vurderes til å være liten til middels negativ.

Tiltaket vurderes å ha liten negativ konsekvens, forutsatt at avbøtende tiltak gjennomføres.

3.8 Verneplan for vassdrag og Nasjonale laksevassdrag

Vassdraget inngår ikke i Verneplan for vassdrag eller Nasjonale laksevassdrag.

3.9 Landskap og inngrepsfrie naturområder (INON)

3.9.1 Dagens situasjon

Området rundt Nedrevatn og Laksåga tilhører landskapsregionen ”32 Fjordbygdene i Nordland og Troms”. Regionen strekker seg fra sør i Nordland og inn i Finnmark. Variasjonen i fjordlandskapene er store. Mest utbredt er paleiske fjellformer med høye/ rolige avrundete fjellmassiv. Regionen har også betydelige innslag av mer rolige landformer, som større åser, ulike typer hei og vidde og mindre daldrag. Disse har ofte de ulike fjellformasjonene som ruvende kulisser i bakgrunnen (Puschmann 2005).

Nedrevatnet ligger nedenfor Blåmannsisen hvor flere mindre daler møtes. Fra fjellene omkring Nedrevatnet og fra isbreen renner bekker og elver, ofte via mindre vann, ut i Nedrevatnet. Vannet er omgitt av bjørkeskog og har stort sett avflatete strandkanter. I sør og i vest går sidene relativt bratt i vannet. Nedrevatnet har et trangt utløp i berget, og den naturlige vannstanden har derfor variert mye (mindre i dag pga. regulering ovenfor).

Figur 3-22 Norddalen med Laksåga. Nedrevatnet ligger bak åsene, kraftstasjonen like ligger utenfor nedre høyre bildekant.

Laksåga går ut fra Nedrevatn. Starten av elva har dype juv, jettegryter og fossefall. Deretter flyter elven roligere gjennom et flatere parti med store kulper og mindre områder med elveører og flommarkskog. Det finnes flere partier med fossefall og jettegryter i berørt elvestreng. Nedenfor berørt streng, slynger Laksåga seg roligere gjennom landskapet.

Stortverråga er en sideelv som har sitt utspring i en liten sidedal. Øverst renner Stortverråga i relativt flatt terreng, før den renner i fosser, stryk og kulper nedover. I nedre del flater elven ut igjen, og renner gjennom grove løsmasser til den løper inn i Laksåga om lag en km nedenfor nederste store foss i Laksåga.

Figur 3-23. Stortverråga. Nedgravet overføringsrør kommer på høyre side av bildet. Bilde: SWECO Norge AS.

Det er ingen veiforbindelse mellom Fauske og Lakså. Atkomst til Lakså skjer derfor med båt, for eksempel fra Skjønstå som ligger langs Rv 830. Fra Lakså går det en vei oppover i dalen langs Laksåga og videre forbi Nedrevatn.

Landskapet rundt Laksåga har landskapskvaliteter som er relativt typiske for regionen, og er vurdert til å ha middels verdi.

Verdi: Middels

3.9.2 Konsekvensvurdering

Utbygging vil føre til at vannføringen i Laksåga og Stortverråga blir redusert mellom inntaksstedene og kraftstasjonen. Redusert vannføring vil virke negativt inn på landskapsbildet for folk som ferdes i området.

Dammen vil ikke bli synlig fra veien, og heller ikke i særlig grad fra området generelt. Dammen vil derfor ikke ha noen særlig negativ påvirkning på landskapsbildet.

Nedrevatnet er planlagt regulert mellom kote 172 – 171 m. Ettersom vannstanden i dag varierer mer enn 1 m (mellom ca. kote 170-172), vil ikke reguleringen av vannstanden påvirke landskapsbildet vesentlig.

Kraftstasjonen skal bygges i betong, men vil få kledning på utsiden og normalt saltak. Stasjonen blir liggende like nedenfor en foss, et stykke bort fra elven mot veien. Utløpet ut i Laksåga blir en kort kanal, evt. i nedgravd rør ut i elva. Kraftstasjonens grunnflate blir ca. 100 m². Det er liten bebyggelse i området. Kraftstasjonen vil derfor bli et synlig element i landskapet, og kan oppleves som et negativt element. Bygget kan imidlertid utformes slik at den blir mest mulig i ett med landskapet med hensyn på kledning, farger m.m.

Fra veien som følger Laksåga blir det etablert en ny permanent vei på ca. 200 m fram til kraftstasjonen. Denne veien vil delvis følge en eksisterende skogsvei. Ned til inntaket etableres en 100 m lang vei som en permanent avgreining fra eksisterende lokalvei. Atkomst til dam kan gjøres midlertidig eller permanent (etter lokale ønsker) og blir ca. 150 - 200 m. Disse veiene blir forlengelser og avgreininger fra eksisterende vei, og vil ha liten negativ påvirkning på landskapet.

Overføringen fra Stortverråga skjer vi en ca. 700 m lang mikrotunnel og en 700 m lang nedgravd rørgate (se og) som koples sammen med tilløpsrøret fra Nedrevatnet. Den er ikke synlig etter anleggsfasen.

Det vil gå en mikrotunnel ut fra Nedrevatnet. Fra denne ledes vannet i et ca. 2,3 km langt nedgravd rør langs veien med enkelte tilpasninger i terrenget. I et parti på 2 -300 m må røret føres til side for veien, inn mot en ur, pga. topografien. På største del av strekningen vil røret ligge i løsmasser, men det vil bli noe sprengning av knauser eller større blokker. Skogshogst blir kun nødvendig i begrenset grad nær stasjonen. Bredde på rørtraseen vil variere mellom 10 m og 20 m etter terrengforholdene. Nedgraving av rør i terrenget vil kunne danne ”sår” i terrenget, både pga. hogging av skog, graving og noe sprengning. Ettersom røret på størsteparten av strekningen blir nedgravd i løsmasser vil dette ha liten negativ påvirkning på landskapet. Det vil imidlertid ta noe tid for områdene revegeteres.

Det går en gammel 22 kV linje fra Fauske og til Lakså. Linjen går et par km oppover dalen til Nordal til lokal forsyning av hytter og hus. Linjen er vurdert til ikke å ha tilstrekkelig kapasitet for tilknytting av kraftstasjonen, og det legges i stedet en ca. 5 km lang jordkabel som vil stort sett følge eksisterende vei. Da det allerede går en luftlinje opp igjennom dalen vil den nye jordkabelen ikke påvirke landskapsbildet i større grad.

Tiltaket vurderes å ha middels til lite negativt omfang.

Tiltaket vil dermed få liten til middels negativ konsekvens for landskapsbildet.

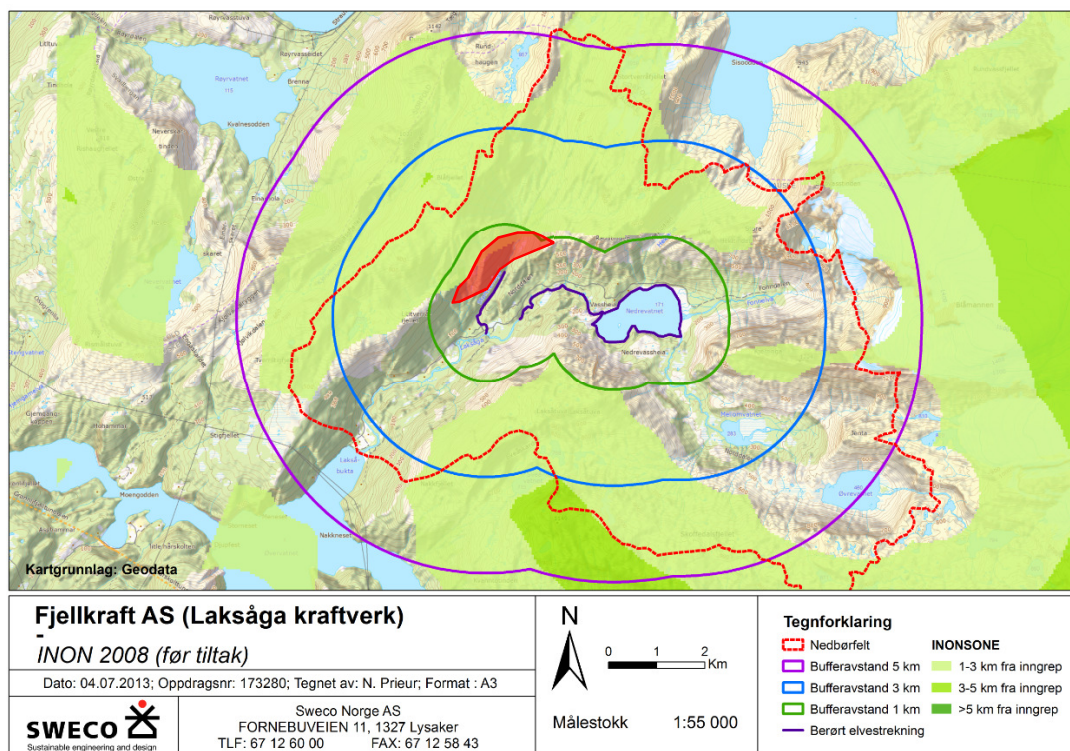
3.9.3 Konsekvenser for INON

Bygging av dam ved Nedrevatn, kraftstasjon med inntak og bekkeinntak i sidebekken Stortverråga, samt endrede hydrologiske forhold i de nedenforliggende bekkestrekninger, vil føre til noe bortfall og endringer i INON områder rundt Laksåga. Det vil være et bortfall av inngrepsfrie områder i klassen ”1-3 km fra inngrep” på om lag 0,94 km². Det vil også være en endring av et areal på ca. 0,03 km² fra klasse ”3-5 km fra inngrep” til klasse ”1-3 km fra inngrep” ().

Tiltaket vurderes å ha lite til middels negativt omfang og får dermed liten negativ konsekvens for inngrepsfrie naturområder.

Tabell 3-1 Oversikt over arealer som endrer INON-status som følge av utbyggingen av Laksåga kraftverk.

INON sone	Areal som endrer INON status	Areal tilført fra høyere INON soner	Netto bortfall
1-3 km fra inngrep	-0,94 km ²	0,03 km ²	-0,91 km ²
3-5 km fra inngrep	0,03 km ²	0	0
>5 km fra inngrep	0		0

Figur 3-24 INON 2008 før tiltak.

3.10 Kulturminner og kulturmiljø

3.10.1 Dagens situasjon

Det er ikke kjent at det skal være gjort kulturminneregistreringer i kraftverkets område. Sjønstå gård ved nettilknytning er fredet. Potensialet for ikke-samiske kulturminner av nasjonal eller regional verdi vurderes som moderat til beskjedent (Nordland fylkeskommune).

Sametinget kjenner ikke til at det er registrert automatisk fredete samiske kulturminner i planområdet. Området skal imidlertid være interessant med tanke på samisk kulturhistorie. Det er bl.a. kjent at det skal ha vært samisk bosetting på Skognes/Laksåmarka. Sametinget finner det sannsynlig at det kan finnes automatisk fredete samiske kulturminner- og miljøer som hittil ikke er påvist i tiltaksområdet. Sametinget ønsker derfor å utføre en befaring i området.

Verdien av kulturminner i etter den kunnskapen som foreligger i dag vurderes til å være liten. Denne situasjonen kan eventuelt forandres etter Sametinget har foretatt en befaring i området.

Verdi: Liten

3.10.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen

Sametinget ønsker som nevnt tidligere å befare området. Konsekvensene for kulturminner avhenger av eventuelle funn på denne befaringen. Kraftlinjen vil passere like nedenfor Sjønstå gård (som er fredet). Vurdering av tiltakets omfang med hensyn på kulturminner etter den kunnskapen som foreligger i dag vurderes til å være av lite omfang.

Dersom det ikke blir registrert funn utover det man har kjennskap til i dag, vil konsekvensene for kulturminner bli små.

Tiltakets konsekvenser for kulturminner vurderes til å være liten negativ konsekvens til ubetydelig.

3.11 Reindrift

3.11.1 Dagens situasjon

Området rundt Nedrevatnet og Laksåga omfatter to reinbeitedistrikter. Disse er Balvatn reinbeitedistrikt og Storskog/Sjunkfjell Duokta reinbeitedistrikt.

Balvatn reinbeitedistrikt omfatter i dag to driftsenheter. Balvatn reinbeitedistrikt er fra gammelt av karakterisert som helårsbeitedistrikt, men er avhengig av vinterbeiter i Sverige (Distriktsplan for Balvatn reinbeitedistrikt 2000). Området rundt Nedrevatnet og Laksåga er avmerket som sommerbeite I (høysommerland) og II (lavereliggende) (www.reindrift.no).

Storskog/Sjunkfjell reinbeitedistrikt består av tre driftsenheter, og har et øvre reintall på 900. Distriktet har et bruttoareal på 2062 km² (Hovedplan for reinbeitedistriktet Storskog/Sjunkfjell). For Storskog/Sjunkfjell reinbeitedistrikt er det ingen registrerte bruksområder i direkte nærhet til tiltaksområdet. Nærmeste registrerte bruksområde er vinterbeite i fjellområdene vest for Nedrevatnet og Laksåga i områdene Kjølvikdalen og Blåfjellet (www.reindrift.no).

Verdi: Liten til middels

3.11.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen

Anleggsperioden kan føre til forstyrrelser i beiteområdene som følge av støy, menneskelig aktiviteter og arealbeslag, dersom den sammenfaller med tiden området brukes til beite.

Nedrevatnet skal reguleres med 1 m. Dette kan medføre utrygg is på vannet vinterstid. Dette kan medføre fare for rein som eventuelt ferdes i området vinterstid. Nedrevatn varierer imidlertid mer enn 1 m i dag, så situasjonen etter regulering vil ikke medføre noen endring i disse forholdene.

I driftsfasen vil det ikke være mye aktivitet i området, og dermed føre til liten forstyrrelse for rein.

Vurdering av tiltakets omfang med hensyn på reindrift vurderes til å være liten.

Tiltakets konsekvenser på reindrift vurderes til å være liten negativ konsekvens.

3.12 Jord- og skogressurser

3.12.1 Dagens situasjon

Kun en mindre del av området rundt Laksåga er kartlagt med tanke på bonitet. Noen mindre området rundt Norddal nedstrøms av utløpet for Litjverråga er kartlagt som fulldyrka lettbrukt og fulldyrka mindre lettbrukt. Noe er også kartlagt som annen jorddekt fastmark. Lenger ned i vassdraget mot

utløpet i Lakså grenser elveløpet stort sett mot skog med særs høy bonitet til middels bonitet, men også fulldyrka lettbrukt til mindre lettbrukt mark.

Området skal ha vært brukt til beite for sau tidligere, men det er usikkert om området brukes til dette i dag (Hilde Holtan pers. med.).

Området rundt Laksåga vurderes å ha liten verdi for landbruk.

Verdi: Liten

3.12.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen

Noe skog kan bli hogget som følge av etablering av rørgate og anleggsvei.

Vurdering av tiltaket i forhold til landbruk vurderes til å være av lite omfang.

Tiltakets konsekvenser på landbruk vurderes til å være liten negativ konsekvens.

3.13 Ferskvannsressurser

Det er ingen registrerte grunnvannsbrønner i nærheten. Det er ikke fastboende i området, og det brukes derfor ikke vann til landbruk i området. Det er heller ikke kjent at ferskvann i området brukes til andre formål.

En småskala kraftutbygging ansees ikke å få betydning for verken småkraftverk oppstrøms eller drikkevannskilde for beitedyr og vilt (det forekommer mye vann i nærområdene).

Konsekvens for ferskvannsressurser er ubetydelig.

3.14 Brukerinteresser

3.14.1 Dagens situasjon

Det foregår noe fiske i både Nedrevatn og Laksåga. Det er også jakt på elg og småvilt i området (Hilde Holtan pers. med.).

Området er brukt en del til friluftsliv. Den gamle anleggsveien som går oppover dalen gjør at området er enkelt tilgjengelig. Det er også flere stier i området som går videre inn på fjellet, for eksempel opp mot Blåmannsisen. Det ligger flere private hytter oppe ved Nedrevatn (Jan Erik Johansen pers. med.).

Verdi: Middels

3.14.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen

I anleggsfasen vil tiltaket medføre en del støy som følge av transport, sprengning og graving. Dette kan redusere opplevelsesverdien både for folk som ferdes i området og for brukerne av hyttene.

I driftsfasen vil ikke etablering av Laksåga kraftverk medføre noen større negative konsekvenser. Det er lagt opp til en 1 m regulering av Nedrevatn. Tappingen kan påvirke fiskebestandene her i noe negativ retning ved tap av produksjon av næring, og eventuelt gyteplassene til røye. Det er likevel ikke ventet at dette vil kunne påvirke brukerinteressene i området i nevneverdig grad. Fra Nedrevatn og ned til kraftstasjonen vil Laksåga få redusert vannføring. Også Stortverråga og Litltverråga vil få redusert vannføring. Dette kan påvirke fiskebestanden i elvene, og dermed også fiske i området. Redusert vannføring i elvene kan også redusere opplevelsesverdien for folk som ferdes i området. Det er

foreslått at alminnelig lavvannsføring skal være minstevannsføring Stortverråga. I Laksåga skal det slippes 0,3 m³/s fra Nedrevatnet, noe som er litt over alminnelig lavvannsføring. For å bevare bestanden av anadrom fisk opp til kraftstasjonen blir driftsmønsteret slik at det nedstrøms kraftverket slippes minimum 1,2 m³/s så lenge tilsiget tillater det. Ved å slippe minstevannsføring vil både fiskebestanden i området opprettholdes. At det går vann i elvene er også positivt for landskapsbildet.

Vurdering av tiltakets omfang med hensyn på brukerinteressene i området vurderes til å være liten til middels negativt.

Tiltakets konsekvenser på brukerinteressene i området vurderes til å være liten til middels negativ konsekvens.

3.15 Samfunnsmessige virkninger

3.15.1 Dagens situasjon

Stasjonær energibruk i Fauske kommune var i 2005 ca. 186 GWh/år, alle energiformer sett under ett og inkludert nettap. Samlet energibruk i Fauske har de siste 10-15 årene blitt noe redusert, men har etter 2003 vist en noe økende tendens. Fauske har et stort overskudd i sin energibalanse for alle produksjonsformer så nær som petroleumsbrensler, til sammen ca. 1 TWh (LEU 2007 Fauske kommune).

Energiforbruket i Salten kjennetegnes ved to store forbrukstygdepunkt, Bodø og Elkem Salten. Disse står for 60 % av forbruket i Salten og Nord- Salten. Totalforbruket i området har blitt redusert fra ca 2748 GWh i 1997 til 2433 GWh i 2006. I et normalår regner man med at forbruket vil ligge rundt 2600 GWh. Midtre Nordland produserer mer kraft enn det forbrukes lokalt. Totalt for midtre Nordland er det ventet en økning i forbruk fra 2006 til 2016 på 60 GWh, fra 2497 GWh i 2006 til 2557 GWh i 2016 (Kraftsystemutredning 2007-2016. SKS 2006).

3.15.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen

Laksåga kraftstasjon vil vå en samlet generatorytelse under 5,5 MVA, og vil derfor ikke utløse grunnrente og naturresurskatt og installasjonen vil heller ikke utløse krav konsesjonskraft. Eierne av kraftverket vil betale normal selskapskatt til Narvik kommune, Nordland fylke og staten.

Anleggsarbeidene vil være mindre omfattende og lokale entreprenører vil bli benyttet i størst mulig grad. I anleggsperioden vil kraftverket sysselsette mellom 10 og 20 personer som innkvarteres på brakke i bygget

3.16 Kraftlinjer

Laksåga kraftstasjon er planlagt tilkople med jordkabel som graves ned i vei grøft i eksisterende vei ned til Lakså. Herfra føres strømmen videre i sjøkabel til Sjønstå. Fra landsføring i Sjønstå er det ikke bestemt om det blir en 22 kV luftledning eller jordkabel det siste stykket til Sjønståmoen transformatorstasjon. Denne avstanden er ca. 2 km.

Det kan komme en alternativ løsning for nettilknytning mellom Lakså og Fauske. Dette fordi det er flere småkraftprosjekter i regionen som gjør at en felles løsning for tilknytning kan bli aktuelt. Innhenting av informasjon fra utbyggere og vurdering av ulike løsninger pågår.

Konsekvenser i anleggs- og driftsfasen

En ca. 2 km luftledning vil det siste stykket til Sjønståmoen gå langs eksisterende vei, og i et inngrepsnært område. Det er ikke ventet at forlengelsen av den eksisterende luftlinjen vil medføre

noen negative konsekvenser av betydning. Men en 22 kV luftledning gir et byggeforbudsbelte. Luftlinjer vil imidlertid alltid medføre en viss fare for fuglelivet ved kollisjoner og elektrokusjon (strømgjennomgang). En eventuell kabeltrase vil i hovedsak følge samme trase som luftledningen, og vil ikke gi de samme negative konsekvenser.

3.17 Dam og trykkrør

Lokalvei fra Nordal og opp til inntaket i Nedrevatnet kan rammes ved dambrudd eller brudd på trykkrør. Ingen boliger eller midlertidige oppholdssteder rammes. Dammen er foreslått plassert i konsekvensklasse 0. Vannveien er foreslått plassert i konsekvensklasse 0.

3.18 Ev. alternative utbyggingsløsninger

I Samlet plan for vassdrag er Laksåga kraftverk planlagt med inntak i Nedrevatnet og med kraftverket plassert lenger nedstrøms i Laksåga enn dagens løsningsforslag. Denne løsningen ville ha hatt en negativ effekt på anadrom fisk i Laksåga. Løsningen er også vesentlig dyrere. Det ble derfor valgt å ikke gå videre med denne løsningen.

Et annet alternativ som også har vært vurdert er å drive tunnel fra Nedrevatnet ned til kraftstasjonen. Ved dette alternativet måtte kraftstasjonen ligge på østsiden av Laksåga i stedet for på vestsiden. Denne løsningen ble skrinlagt da den krever større inngrep i stasjonsområdet (blant annet med en bro over Laksåga). Alternativet er også dyrere enn dagens løsning. Dessuten ville det kreve mer omfattende tiltak for å utnytte tilløpet i Stortverråga.

Ulike reguleringsgrenser for Nedrevatnet har også vært vurdert. Størrelsen på Nedrevatnet (1,42 km²) medfører at økte reguleringsgrenser gir utslag i høyere produksjon og bedre økonomi. Det er også sannsynlig at de naturlige svingningene i vannstand er av en slik grad at for eksempel en regulering på 2 - 3 meter ikke medfører stor forandring fra dagens variasjon i vannstand. Det ble likevel søkt om kun 1 meters regulering for å ta hensyn til andre brukere av området.

Overføring fra Litjverråga var inkludert i tidligere planer, men er nå tatt ut av søknaden av økonomiske årsaker. Produksjonsbidraget fra Litjverråga var beregnet lik ca. 2,3 GWh.

Det er også vurdert ulike muligheter for nettilknytning (for eksempel over fjellet til Siso) og ulike aggregatløsninger i kraftstasjonen. Det kan enda bli aktuelt med en annen nettløsning mellom Lakså og Fauske på grunn av at det er flere småkraftprosjekter i områdene rundt.

3.19 Samlet vurdering

Sammenstilte konsekvenser:

Tema	Konsekvens	Søker/konsulent sin vurdering
Vanntemp., is og lokalklima	<i>Ubetydelig</i>	<i>konsulent</i>
Ras, flom og erosjon	<i>Ubetydelig</i>	<i>konsulent</i>
Grunnvann	<i>Ubetydelig</i>	<i>konsulent</i>
Rødlistearter	<i>Ubetydelig</i>	<i>konsulent</i>
Terrestrisk miljø	<i>Middels negativ</i>	<i>konsulent</i>
Akvatisk miljø	<i>Liten negativ</i>	<i>konsulent</i>
Landskap og INON	<i>Liten/middels negativ</i>	<i>konsulent</i>
Kulturminner og kulturmiljø	<i>Liten neg./ubetydelig</i>	<i>konsulent</i>
Reindrift	<i>Liten negativ</i>	<i>konsulent</i>
Jord og skogressurser	<i>Liten negativ</i>	<i>konsulent</i>
Ferskvannsressurser	<i>Ubetydelig</i>	<i>konsulent</i>
Brukerinteresser	<i>Liten/middels negativ</i>	<i>konsulent</i>
Oppsummering		

3.20 Samlet belastning

Konsekvensen er vurdert å være middels negativ for tema biologisk mangfold, men utbyggingen vil påvirke naturtypene fosseeng og bekkekløft, som også påvirkes i en rekke småkraftprosjekter. Bekkekløfta er kun vurdert å ha lokal verdi mens fossesprøytsone/fosseenga har regional/middels verdi. Slipp av minstevannføring vil opprettholde deler av den fossesprøytpåvirkede vegetasjonen, og lignende avbøtende tiltak blir antakelig gjennomført for øvrige småkraftprosjekter som får konsesjon. Fordi de mest verdifulle fossesprøytsoneene sannsynligvis ikke bygges ut, og utbygde fosser antas å bli delvis ivaretatt ved hjelp av avbøtende tiltak som minstevannføring vurderes den samlede belastningen som moderat.

I nærheten av Laksåga finnes noen få andre kraftverk , se Figur 1-6. Påvirkningene av de nærværende småkraftverkene er sannsynligvis tilsvarende som Laksåga. Konsekvensene for terrestrisk miljø består av effekter på lokale arter og naturtyper, uten at de ulike kraftverkene forsterker hverandres konsekvenser. Samlet belastning vurderes derfor å være lav.

4 Avbøtende tiltak

4.1 Terrestrisk miljø

Minstevannføring er et sentralt avbøtende tiltak for å redusere det negative omfanget som en tørrlegging av elvene innebærer for flora og fauna. Når det gjelder Stortverråga vil antagelig en minstevannføring være nok til å i stor grad bevare de verdiene som finnes i form av mosesamfunn i de flate nedre partiene i elvene. I Stortverråga skal det slippes alminnelig lavvannføring som er 0,1 m³/s.

4.2 Fisk

Det skal slippes 0,3 m³/s ut fra dammen i Nedrevatn, og det skal kjøres minimum 1,2 m³/s gjennom kraftverket (så lenge tilsiget tillater det). Det vil si at det alltid vil være en vannføring på 1,5 m³/s nedenfor kraftverket. Dette vil gi en vannføring som i vesentlig grad bevarer de økologiske prosessene på den anadrome strekningen, og som også tar hensyn til de gjennomførte fiskeforsterkningstiltakene. En vannføring på 0,3 m³/s vil bidra på samme måte for strekningen mellom Nedrevatn og kraftverket.

I sidevassdraget Stortverråga skal det slippes alminnelig lavvannsføring som er 0,098 m³/s.

Når det gjelder kjøring av kraftverket anbefales det at dette baseres på anbefalingene som er gitt i sluttrapporten fra forskningsprosjektet "Konsekvenser av effektkjøring på økosystemer i rennende vann" (Harby m.fl 2004). De viktigste anbefalingene herifra er:

- Senking av vannstanden bør gjøres gradvis, og en senking på ca. 13 cm/time reduserer risikoen for stranding betraktelig.
- Senkingen om vinteren bør skje etter mørkets frembrudd for å redusere stranding. Ved lave temperaturer er fisken mest aktiv om kvelden/natta.
- Dersom det blir hyppige vannstandsendringer vinterstid, bør vannføringsøkninger som vil medføre økt vanndekket areal skje på dagtid.

Det kan være aktuelt å samle minstevannføringen i et smalere løp på deler av strekningen mellom Nedrevatn og utløpet av kraftverket for å sikre suksessfull gyting. Det samme kan være aktuelt på den anadrome strekningen fra kraftverket og ned til samløpet med Stortverråga. Strekningen umiddelbart nedstrøms kraftverksutløpet er dominert av stor stein og blokk. Faren for stranding er størst her, og det kan være aktuelt å lage en definert djupål tilpasset den foreslåtte minstevannføringen. Det er behov for detaljert kartlegging for å si noe mer om omfanget og den eksakte utformingen av tiltakene.

I de nedre delene av Stortverråga vil en redusert vannføring føre til redusert vanndekket areal. For å bøte på dette kan det være aktuelt å lage små terskler av stokker og stein som kan bidra til å opprettholde det vanndekte arealet, og til å danne små kulper nedstrøms som kan fungere som skjulområder. Det kan også være aktuelt å etablere en ny djupål som kan samle lavvannsføringen i Stortverråga.

4.3 Landskap

I anleggsfasen er det avgjørende å unngå unødige terrengskader i forbindelse med kjøring, transport og byggearbeid. Derfor er det viktig å legge føringer for anleggsarbeidene, slik at disse foregår på en skånsom måte. Det foreslås at det lages et eget miljøoppfølgingsprogram for anleggsperioden og at dette følges opp som en del av kontrakten med entreprenøren.

Kraftstasjonen bør planlegges og utformes med tanke på at naturen fortsatt bør være dominerende i landskapet. Det foreslås at materialer velges med tanke på miljøriktige valg og at utforming av bygg gjøres sammen med arkitekt og innspill fra landskapsarkitekt.

4.4 Støy

På grunn av valgt tubintype (Francis) vil støyproblemene fra kraftstasjonen være begrenset. Eventuell støy bekjempes med støydempende tiltak i stasjon og gunstig orientering av stasjonen med hensyn på støy.

5 Referanser og grunnlagsdata

Skriftlige kilder/brev

Beldring, S., Roald, L.A. & Voksø, A., 2002 *Avrenningskart for Norge*, NVE Rapport 2 – 2002, 49s.

Distriktsplan for Balevatn reinbeitedistrikt, 2000.

Fauske kommune, kommuneplanens arealdel, revidert 02.07.2001.

Førland, E.J., Roald, L.A., Tveito, O.E., Hanssen-Bauer, I. (2000) *Past and future variations in climate and runoff in Norway*. DNMI-report 19/00 KLIMA, 77 s.

Harby A., Alfredsen K., Arnekleiv J.V., Flodmark L.E.W., Halleraker J.H., Johansen S. og Saltveit S.J., 2004. Raske vannstandsendringer i elver – Virkninger på fisk, bunndyr og begroing.

Hovedplan for reinbeitedistriktet Storskog/ Sjunkfjell, 2002.

LEU Fauske 2007, Lokal energiutredning, Fauske kommune.

Midtre Nordland. Kraftsystemutredning 2007-2016. SKS 2006.

Nordland fylkeskommune. Brev om ”Bygging av Laksåga kraftverk i Fauske kommune. Innspill om kulturminner”. 24.08.2007.

Puschmann O. 2005. Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS rapport 10/2005.

Sametinget. Brev om ”Bygging av småkraftverk i Laksåga i Fauske kommune”. 09.08.2007.

St.prp.nr.60 (1991-92) Om Samlet plan for vassdrag).

St.prp.nr.32 (2006-2007) Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder).

Sæter, L. 1996. Bonitering og ungfiskregistreringer i Laksåga i Fauske. Fylkesmannen i Nordland

Internett og databaser

Fauske kommune 2007, www.fauske.kommune.no

NVE, Norges vassdrags- og energidirektorat: www.nve.no

Reindriftsforvaltningen, www.reindrift.no

Personlige meddelelser

Jan-Erik Johansen, avd. ingeniør plan, Fauske kommune.

Hilde Holtan, fagkonsulent landbruk, Fauske kommune.

6 Vedlegg til søknaden

1. Oversiktskart med nedbørfelt (juni 2013).
Regionalt kart av område framgår av forsiden på søknaden
2. Detaljert kart over utbyggingsområdet (2008 rev 2013)
 - 2a. Oversikt over utbygging
 - 2b. Detaljert utbyggingskart
3. Hydrologisk rapport (rev juni 2013)
4. Rapport skred og ras (august 2013)
5. Fotografier av vassdraget under forskjellige vannføringer vil bli ettersendt
6. Brev til NVE angående nettilknytning Laksåga kraftstasjon (2012)
7. Biologisk mangfold rapport (2008 rev. september 2013)
8. Notat kraftgrunnlag Laksåga kraftverk (2013)
9. Skjema for klassifisering dammer og trykkrør (2010)